

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 42 (478)

листопад 2023 року

**ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!**

Код передплатника для консультацій у листопаді 2023 року – 7407

СТРІЧКА НОВИН

3

ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРІ

Нормативно-правові акти

Публічні закупівлі

Людмила Линник

Чергові зміни в роботі з Прозорро.Маркетом та розширення переліку винятків в Особливостях № 1178

7

(коментар до постанови КМУ від 31.10.2023 № 1135)

Паливо

Алла Головка

Скасовано Норми витрат палива і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті. Натомість чекаємо на методрекомендації

9

(коментар до наказу Мінінфраструктури від 01.11.2023 № 1011)

СТАТТІ

Автомобіль

Алла Головка

Готуємо автомобіль до зимового сезону: проходимо сезонне техобслуговування

10

Ожеледиця, низькі температури, снігові замети, погана видимість — це навіть не повний перелік несприятливих погодних умов, які відчутно ускладнюють пересування будь-кого з учасників дорожнього руху в холодну пору року, тож установи переймаються підготовкою автомобілів до зимових погодних умов. Пропонуємо розібратися, яких заходів слід вжити і як відобразити це в бухгалтерії.

ЗВОРТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Бухоблік

Алла Головка

Заміна акумуляторної батареї на ноутбучі: що в обліку?

14

Акумуляторна батарея на ноутбуці вийшла з ладу, тому замінюємо її на нову. Як відобразити ці операції в обліку?

Запаси

Алла Головка

Скляні банки, що залишилися після використання харчових продуктів: обліковуємо

17

За результатами інвентаризації в дитячому садку виявлено скляні банки, що залишилися після використання томатної пасты та інших харчових продуктів. Чи потрібно їх оприбутковувати?

Спорт

Алла Головка

Навчально-тренувальні збори: хто фінансує змінний склад учасників?

21

Відраджуємо спортсменів на навчально-тренувальні збори. У списку учасників є спортсмени змінного складу. Хто має оплатити їм проїзд, добуви, проживання і харчування: ми як організатор спортивного заходу чи установа, де вони числяться?

Держслужба

Алла Головка

Держслужбовця відзначено почесною грамотою КМУ: виплачуємо винагорода

23

Керівника державної служби органу виконавчої влади відзначено почесною грамотою КМУ. Відповідно до п. 13 постанови КМУ від 20.08.2008 № 728 нагородженим почесною грамотою виплачується винагорода. Просимо надати відповіді на такі запитання:

1. Чи виплачується держслужбовцям така винагорода, адже Законом про державну службу її прямо не передбачено?
2. Чи потрібно робити розпорядження на таку виплату за поданням відділу кадрів або ж можна просто нарахувати виплату за поданням кадрів, адже в постанові КМУ від 20.08.2008 № 728 немає припису, що винагорода виплачується за розпорядженням?
3. Як оподатковувати таку виплату?

(лист НАДС від 19.10.2023 № 5585/10.3-23)

Заклади освіти

Людмила Балла

Захворів педагог: як розрахувати лікарняні, якщо в розрахунковому періоді немає заробітку?

26

Тимчасова непрацездатність вчительки настала в листопаді 2023 року. Працівниця в розрахунковому періоді (листопад 2022 року – жовтень 2023 року) перебувала у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Як розрахувати середній заробіток для оплати лікарняного?

(листи ПФУ від 01.06.2023 № 2800-030401-8/30012 (витяг) та від 06.09.2023 № 2800-030401-8/49933)

Заклади освіти

Алла Головка

Допомога на придбання одягу сироті: в якому розмірі виплачувати?

30

Чи застосовується станом на сьогодні наказ МОН від 17.11.2003 № 763? Якщо так, то чи отримують допомогу на придбання предметів гардероба та текстильної білизни в розмірі, не меншому від 35 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, передбачену цим наказом, учні, студенти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають (навчаються) у навчальних закладах усіх типів і знаходяться на повному державному утриманні, яким вже виповнилося 18 років? Чи виплачується ця допомога раз на рік? Чи треба вимагати від особи підтвердження, що кошти вона використала саме на придбання предметів гардероба та текстильної білизни?

(лист Мінсоцполітики від 01.11.2022 № 35/0/220-22)

ПЕРЕДПЛАТНИКА для КОНСУЛЬТАЦІЙ
У ЛИСТОПАДІ 2023 РОКУ

7407

Головний редактор
Вітківська О. М.Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнична група «АС»Редакція:
а/с 110, м. Київ, 03186
тел.: +38 (067) 574-60-03Електронна пошта:
bb@ibuhgalter.net
сайт: www.ibuhgalter.netЕлектронна версія:
www.ibuhgalter.netВідділ передплати:
тел. 0 800 300 395Реєстраційне свідоцтво:
КВ №20040-9840Р від 01.07.2013 р.Передплатний індекс:
українська мова 68905

Ціна договірної

Періодичність виходу: 4 рази на місяць

© ТОВ «Видавнична група «АС»

Повне або часткове
відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті
«Бухгалтерія: бюджет», допускається
тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнична група «АС»

ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРІВ НАДАННЯ СОЦПОСЛУГ: Є ЗМІНИ

Постановою КМУ від 27.10.2023 № 1124 (далі — *постанова № 1124*), яка набрала чинності **02.11.2024**, внесено зміни до:

- *постанови КМУ «Деякі питання діяльності центрів надання соціальних послуг» від 03.03.2020 № 177* (далі — *постанова № 177*);
- *Типового положення про бюджетний (комунальний) заклад «Центр надання соціальних послуг», затвердженого постановою № 177* (далі — *Типове положення*). Після змін *Типове положення* має саме таку назву.

Зміни до постанови № 177 Оновленим п. 3 *постанови № 177* установлено, що:

- з метою забезпечення оптимізації надання соцпослуг та комплексного підходу до розв'язання проблем жителів територіальних центрів надання соціальних послуг (далі — *центр*) може утворюватися шляхом реорганізації центрів соцпослуг, терцентрів соціального обслуговування (надання соцпослуг) та інших закладів, що надають соціальні послуги;
- за організаційно-правовою формою центр може утворюватися та функціонувати як **комунальне некомерційне підприємство** або бюджетна (комунальна) установа (заклад);
- діяльність центру має відповідати критеріям, визначеним *постановою КМУ «Про затвердження критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг» від 03.03.2020 № 185*.

Водночас *постановою № 1124* Міністерству соціальної політики у тримісячний строк із дня набрання чинності цієї *постанови* наказано розробити і затвердити **методичні рекомендації щодо реорганізації закладів та установ системи соціального захисту населення із бюджетних (комунальних) установ (закладів) у комунальні некомерційні підприємства та умов їх функціонування.**

Зміни до Типового положення Тут маємо кілька уточнень.

1. Оновленим п. 2 *Типового положення* передбачено, що центр утворюється, реорганізовується та ліквідується в порядку, передбаченому законодавством, органом місцевого самоврядування (далі — *засновник*) з урахуванням потреб відповідної адміністративно-територіальної одиниці в разі відсутності центру соціальних служб та тери-

торіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) для виконання їхніх завдань і функцій.

У разі функціонування в межах села, селища, міста, що є самостійною адміністративно-територіальною одиницею, центру соціальних служб і територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) новий центр може утворюватися шляхом реорганізації таких закладів.

Положення про центр, його структуру і кошторис затверджує засновник.

2. Уточнено перелік завдань центру такими завданнями (п. 7 *Типового положення*):

- забезпечує соціальний патронаж осіб, які відбули покарання у вигляді обмеження або позбавлення волі на певний строк, а також звільнених від подальшого відбування таких покарань на підставах, передбачених законом, бере участь у роботі спостережних комісій;
- взаємодіє з іншими суб'єктами системи надання соціальних послуг, а також з органами, установами, закладами, фізичними особами — підприємцями, які в межах компетенції у відповідній адміністративно-територіальній одиниці надають допомогу особам/сім'ям та/або здійснюють їх захист;
- надає особам/сім'ям психосоціальні послуги.

3. Уточнено перелік функцій структурних підрозділів (відділень) центру, зокрема відділень натуральної допомоги (надання натуральної допомоги) та відділень надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування/проживання (п. 8 *Типового положення*).

А також встановлено, що в разі виявлення центром осіб із порушеннями опорно-рухового апарату, зору, слуху, із психічними та поведінковими розладами, які не здатні до самообслуговування та потребують надання соціальних послуг, у центрі **можуть утворюватися спеціалізовані відділення, зокрема догляду вдома осіб із психічними та поведінковими розладами.**

4. Уточнено, що є підставою для надання соціальних послуг (п. 11 *Типового положення*).

5. Встановлено, що з урахуванням потреб територіальної громади та можливостей засновника в центрі може бути запроваджено підсумований облік робочого часу відповідно до норм *Кодексу законів про працю України* (абз. 2 п. 17 *Типового положення*).

ЩОДО ЗМЕНШЕННЯ АБО ТИМЧАСОВОГО ЗВІЛЬНЕННЯ ОРЕНДАРЯ ВІД СПЛАТИ ОРЕНДНОЇ ПЛАТИ В РАЗІ ІСТОТНОГО ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТА ОРЕНДИ

ФДМУ на офіційному сайті надав такі роз'яснення ¹.

Відповідно до п. 127 *Порядку передачі в оренду державного та комунального майна, затвердженого постановою КМУ від 03.06.2020 № 483* (далі — *Порядок*) не допускається внесення змін до договору оренди в частині зменшення суми орендної плати (призупинення її нарахування тощо)

протягом строку його дії, крім випадку, коли можливість користування майном істотно зменшилася через обставини, за які орендар не відповідає, зокрема в разі істотного пошкодження об'єкта оренди внаслідок дії обставин непереборної сили, які настали після підписання сторонами акта приймання-передачі об'єкта, за умови, що відновлен-

¹ <https://orenda.gov.ua/roziasnennia-zakonodavstva/shchodo-zmenshennia-abo-tymchasovoho-zvihnennia-orendaria-vid-splaty-orendnoi-platy-u-razi-istotnoho-poshkodzhennia-objekta-orendy/>

ня об'єкта до того стану, в якому він перебував до настання таких обставин, потребуватиме капітального ремонту об'єкта оренди.

У такому разі зменшення орендної плати або тимчасове (на період існування обставин, зазначених у п.п. «а» п.п. 3 п. 127 Порядку) звільнення орендаря від сплати орендної плати здійснюється за рішенням орендодавця на підставі заяви орендаря, до якої додано документи, що підтверджують існування відповідних обставин, або на підставі рішення суду.

Отже, *Порядком* встановлено можливість зменшити або тимчасово звільнити орендаря від сплати орендної плати за рішенням орендодавця на підставі заяви орендаря, до якої додано документи, що підтверджують існування усіх таких обставин:

1. Істотне пошкодження об'єкта оренди.
2. Істотне пошкодження сталося внаслідок дії обставин непереборної сили.
3. Істотне пошкодження сталося після підписання акта приймання-передачі об'єкта.
4. Відновлення об'єкта до попереднього стану потребує проведення капітального ремонту.

Механізм оперативного реагування виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, військових адміністрацій, центральних органів виконавчої влади, органів управління та сил цивільного захисту, спрямований на ліквідацію наслідків збройної агресії російської федерації, пов'язаних із пошкодженням будівель та споруд, на територіях, на яких відсутні або завершено активні фази бойових дій, визначено *Порядком виконання невідкладних робіт щодо ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації, пов'язаних з пошкодженням будівель та споруд, затвердженим постановою КМУ від 19.04.2022 № 473* (далі — *Порядок невідкладних робіт*).

Відповідно до п. 9 *Порядку невідкладних робіт* роботи з обстеження пошкоджених об'єктів виконуються відповідно до *Порядку проведення обстеження прийнятих в експлуатацію об'єктів будівництва, затвердженого по-*

становою КМУ від 12.04.2017 № 257 (далі — *Порядок обстеження*).

Пунктом 8¹ Порядку обстеження встановлено, що за результатами обстеження пошкоджених об'єктів виконавець складає звіт, який має містити висновок про технічний стан, рекомендації щодо подальшої експлуатації (зокрема і щодо можливості виконання робіт із відновлення) або демонтажу (ліквідації), а також в разі потреби — відомості про пошкоджені (зруйновані) несучі та огорожувальні конструкції, інженерні системи (із зазначенням ступеня та обсягів пошкоджень), принципи рішення (рекомендації) щодо їх відновлення (підсилення).

Відповідно до *Методики проведення обстеження та оформлення його результатів, затвердженої наказом Мінрегіону від 06.08.2022 № 144*, до звіту за результатами (попереднього або основного (детального)) обстеження пошкодженого об'єкта додається акт обстеження, складений за результатами проведеного обстеження об'єктів, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів, що має містити інформацію щодо визначеної за результатами обстеження категорії пошкоджень об'єкта (форму акта наведено в *додатку 7 до цієї Методики*).

У розділі «Висновок за результатами обстеження» Акта обстеження, складеного за результатами проведеного обстеження об'єктів, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів, зазначають висновок щодо можливості подальшої експлуатації, **потреби поточних, капітальних ремонтів об'єкта (частин об'єкта), реконструкції об'єкта (відокремлених частин об'єкта)**, потреби демонтажу.

З огляду на вищевикладене належним документом, що підтверджує існування усіх обставин, зазначених у п.п. «а» п.п. 3 п. 127 *Порядку*, є акт обстеження, складений за результатами проведеного обстеження об'єктів, пошкоджених внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів, у якому зазначено про потребу капітального ремонту об'єкта (частин об'єкта), реконструкції об'єкта (відокремлених частин об'єкта).

ФІНАНСУВАННЯ СУСПІЛЬНО КОРИСНИХ РОБІТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: Є ЗМІНИ

Постановою КМУ від 27.10.2023 № 1119 внесено зміни до *Порядку залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, затвердженого постановою КМУ від 13.07.2011 № 753* (далі — *Порядок № 753*). Пов'язані вони з уточненням порядку фінансування таких робіт.

Так, згідно з оновленим п. 10 *Порядку № 753* фінансування суспільно корисних робіт, що виконуються **зареєстрованими безробітними та незайнятими ВПО працездатного віку з числа застрахованих осіб**, які не мають статусу зареєстрованого безробітного, здійснюється за кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття (далі — Фонд) в межах коштів, передбачених у бюджеті Фонду на відповідні цілі, а також коштів місцевих бюджетів, під-

приємств, установ, організацій, інших джерел, не заборонених законодавством. Фінансування може здійснюватися за рахунок коштів Фонду в повному обсязі, а в разі коли замовник суспільно корисних робіт заявив про інші джерела фінансування таких робіт — на умовах співфінансування за кошти Фонду та інших джерел фінансування.

Організація робіт, **для фінансування яких використовуються кошти Фонду**, здійснюється на підставі **договору про організацію суспільно корисних робіт та їх фінансування**, що укладається між регіональним центром зайнятості та замовником робіт. У договорі **обов'язково:**

- зазначають права та обов'язки сторін, відповідальність сторін, вид (перелік видів) суспільно корисних робіт, до виконання яких замовник суспільно корисних робіт залучає осіб, порядок фінансування суспільно корисних ро-

біт, зокрема джерела фінансування суспільно корисних робіт та умови фінансування таких робіт, порядок внесення змін до договору та умови його розірвання, припинення;

- передбачають право центру зайнятості проводити перевірку цільового використання коштів Фонду, що спрямовані на фінансування суспільно корисних робіт, та обов'язок замовника робіт надавати під час проведення такої перевірки необхідні документи та пояснення, а в разі виявлення факту нецільового використання коштів — повернути суму коштів, використану не за призначенням.

Невід'ємною частиною договору є кошторис витрат на фінансування суспільно корисних робіт — фінансовий план щодо використання коштів на виконання таких робіт із визначенням обсягу та напрямів їх використання.

Примірну форму договору про організацію суспільно корисних робіт та їх фінансування затверджує Мінекономіки. Наразі цей документ поки що не затверджений.

У строки, визначені в договорі, замовник суспільно корисних робіт надає центру зайнятості **довідку про ви-**

конання суспільно корисних робіт особами, залученими замовником суспільно корисних робіт до виконання таких робіт та з якими він уклав строкові трудові договори за **формою, затвердженою Мінекономіки.** Такого документа також поки що немає.

Фінансування суспільно корисних робіт здійснюється шляхом **спрямування коштів на:**

- виплату основної та додаткової зарплати, розмір якої **не може перевищувати півтора розміру МЗП**, встановленої на дату її нарахування, за повністю виконану місячну (годинну) норму праці (**раніше був на рівні МЗП**);
- сплату ЄСВ, зокрема, в період тимчасової непрацездатності в межах дії строкового трудового договору;
- оплату перших п'яти днів тимчасової непрацездатності в межах дії строкового трудового договору;
- оплату проїзду в межах регіону до місця виконання робіт та у зворотному напрямку осіб, які беруть участь у суспільно корисних роботах (у разі потреби).

Постанова № 1119 набрала чинності **31.10.2023.**

РОЗ'ЯСНЕННЯ ДЛЯ ОМС, ВА ТА ВЦА ЩОДО ПОРЯДКУ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ ЗІ СПЛАТИ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ ТА/АБО ЗБОРІВ

Головне управління ДПС України в Сумській області надало таке роз'яснення.

Роз'яснення щодо порядку прийняття рішень про встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків та/або зборів на виконання Закону України від 11 квітня 2023 року № 3050-ІХ.

Рішення органів місцевого самоврядування, військових адміністрацій та військово-цивільних адміністрацій про встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків та/або зборів (далі — Рішення) є однією з підстав для застосування особливостей оподаткування платою за землю, податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та екологічним податком (далі — Податки) під час дії воєнного стану в Україні.

Згідно з пунктом 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України (далі — Кодекс) на територіях, де тимчасово не здійснюють свої повноваження органи місцевого самоврядування, Рішення мають право приймати відповідні військові адміністрації та військово-цивільні адміністрації (далі — органи виконавчої влади).

Всі прийняті Рішення набирають чинності відповідно до вимог частини 5 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а саме з дня їх офіційного оприлюднення, якщо органом чи посадовою особою не встановлено пізніший строк введення цих актів у дію.

Плата за землю (земельний податок та/або орендна плата)

Рішення щодо конкретної земельної ділянки, прийняте на підставі заяви платника податків до органу місцевого самоврядування або виконавчої влади про потенційне забруднення земельної ділянки вибухонебезпечними предметами, є умовою для звільнення від оподаткування земельних ділянок, непридатних для використання у зв'язку з потенційною

загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами (п.п. 283.2 ст. 283, п. 283-1.3 ст. 283-1, п. 288.8 ст. 288).

Відповідно до Рішення визначається період звільнення від оподаткування, зокрема початком цього періоду є перше число місяця, на який припадає дата прийняття Рішення.

Рішення приймається за довільною формою, проте обов'язковими умовами, визначеними п.п. 12.3.7 п. 12.3 ст. 12 Кодексу, є:

обов'язкове зазначення кадастрових номерів всіх земельних ділянок, щодо яких прийнято Рішення;

Рішення може прийматися на період не більше ніж до кінця поточного календарного року, в якому було подано заяву платника податків.

Для цілей забезпечення ефективного адміністрування Податків, у т. ч. плати за землю, для ідентифікації «пільгових» об'єктів оподаткування, у Рішеннях щодо кожної земельної ділянки мають бути зазначені такі дані:

кадастровий номер;

площа;

власник/землекористувач або орендар земельної ділянки державної або комунальної власності (податковий номер або серія (за наявності) та номер паспорта найменування (юридичної особи, відокремленого підрозділу) або ПІБ (фізичної особи).

Щодо кожного прийнятого Рішення контролюючим органам за місцезнаходженням земельних ділянок надається інформація в електронному вигляді у порядку та за формою, затвердженими Кабінетом Міністрів України, протягом 10 календарних днів з дня прийняття відповідного Рішення.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Згідно з п.п. 69.22 п. 69 підрозділу 10 розділу ХХ «Перехідні положення» Кодексу Рішення приймаються стосов-

но об'єктів житлової/нежитлової нерухомості, у тому числі їхніх часток, які внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, зазнали незначних пошкоджень, придатні для проживання/використання за цільовим призначенням (відповідно) та підлягають відновленню шляхом поточного ремонту.

Органи місцевого самоврядування або виконавчої влади мають право:

встановлювати ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, у розмірі, меншому за розмір, встановлений рішенням відповідного органу місцевого самоврядування для певного типу об'єктів нерухомого майна, що сплачується на відповідній території;

звільняти від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Органи місцевого самоврядування та виконавчої влади зобов'язані щокварталу у 15-денний строк після закінчення податкового (звітного) кварталу подавати контролюючим органам за місцем розташування об'єкта нерухомого майна станом на перше число відповідного кварталу копії прийнятих рішень щодо:

встановлення ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, в розмірі, меншому за розмір податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, встановлений рішенням відповідного органу місцевого

самоврядування для певного типу об'єктів нерухомого майна, що сплачується на відповідній території;

звільнення від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, об'єктів нерухомого майна, що зазнали незначних пошкоджень внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України.

Такі рішення приймаються за довільною формою, проте додатки до рішення щодо прийнятих ставок із податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, рекомендовано складати за формою додатка 3 до Порядку та форми надання контролюючим органам в електронному вигляді інформації щодо ставок та податкових пільг із сплати місцевих податків та/або зборів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2020 року № 1330.

Кодексом передбачено щоквартальне надання до контролюючих органів копій прийнятих рішень. Водночас автоматизація процесів адміністрування податків, у т. ч. податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, вимагає наявності у контролюючих органів інформації у електронному вигляді, зокрема у форматі Word та/або Excel.

Враховуючи зазначене, рекомендується органам місцевого самоврядування або виконавчої влади надавати до контролюючих органів не тільки копії прийнятих рішень, а й електронну форму цих рішень.

ЄСВ: ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ОПОДАТКУВАННЯ У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ. ІНФОРМУЄ ДПСУ

Державна податкова служба України проінформувала про таке. З 1 серпня 2023 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» від 30.06.2023 № 3219-IX (далі — Закон № 3219).

Законом № 3219 п. 69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України (далі — Кодекс) доповнено новим підпунктом 69.37, відповідно до якого тимчасово, на період з 1 серпня 2023 року до припинення або скасування воєнного стану на території України, у разі сплати платником податків протягом 30 календарних днів із дня, наступного за днем отримання податкового повідомлення-рішення, суми податкового зобов'язання, нарахованого за результатами документальних перевірок, які були відновлені або розпочаті з 1 серпня 2023 року та завершені до дня припинення або скасування воєнного стану на території України, штрафні (фінансові) санкції (штрафи), нараховані на суму такого податкового зобов'язання, вважаються скасованими, а пеня не нараховується. Сума податкового зобов'язання, сплаченого в порядку, передбаченому п.п. 69.37 п. 69 підрозд. 10 розд. XX «Перехідні положення» Кодексу, не підлягає оскарженню.

Відповідну норму Законом № 3219 внесено і до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI (далі — Закон № 2464).

Так, новим пунктом 9²⁴, яким доповнено розд. VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2464, визначено, що в разі сплати платником єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі — єдиний внесок) протягом 30 к. дн. із дня, наступного за днем отримання вимоги про сплату недоїмки з єдиного внеску, суми єдиного внеску, нарахованого за результатами документальних перевірок, які були відновлені або розпочаті з 1 серпня 2023 року та завершені до дня припинення або скасування воєнного стану на території України, суми штрафів, передбачених Законом № 2464, які застосовані на суму такого єдиного внеску, вважаються скасованими, а пеня не нараховується.

Суми єдиного внеску разом із штрафом та пенею, визначені у вимозі про сплату недоїмки з єдиного внеску та/або рішенні податкового органу про нарахування пені та/або застосування штрафів, вважаються неузгодженими до моменту повної сплати таких сум, але не більше ніж протягом 30 к. дн. із дня, наступного за днем отримання вимоги (рішення).

Строки, визначені ст. 25 Закону № 2464, застосовуються з урахуванням строку, наданого платнику єдиного внеску для сплати суми єдиного внеску, нарахованого за результатами документальних перевірок.

Сума єдиного внеску, сплаченого у порядку, передбаченому п. 9²⁴ розд. VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2464, не підлягає оскарженню.

 Публічні закупівлі

ЧЕРГОВІ ЗМІНИ В РОБОТІ З ПРОЗОРРО.МАРКЕТОМ ТА РОЗШИРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ВИНЯТКІВ В ОСОБЛИВОСТЯХ № 1178

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до постанови КМУ «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2020 р. № 822 і від 12 жовтня 2022 р. № 1178» від 31.10.2023 № 1135)

Не минає й місяця, щоб до закупівельної нормативки не вносили змін. І ось ми коментуємо чергові такі нововведення, внесені коментованою постановою до Порядку № 822 ¹

та до *Особливостей № 1178* ², які набрали чинності **02.11.2023**. Що ж змінилося цього разу?

Розглянемо детальніше.

ЗМІНИ ДО ПОРЯДКУ № 822

Змін, внесених в цей документ, небагато. **По-перше**, в оновленому п. 57 Порядку № 822 відтепер передбачено більш жорсткі вимоги щодо вибору замовником характеристик для бажаних ним товарів. Так, відповідно до абз. 2 п. 57 Порядку № 822 в запиті пропозицій постачальників (далі — ЗПП) щодо закупівлі **товару** замовник може визначити **виключно** інформацію про характеристики товару та їхні допустимі значення **в межах специфікації товару, визначеної адміністратором**. ЗПП не має містити вимог до постачальника та інших документів, які не передбачені *Порядком № 822*.

Крім цього, новий абз. 3 п. 57 Порядку № 822 передбачає, що ЗПП має містити проєкт договору з **обов'язковим** зазначенням підстав та в разі потреби із зазначенням порядку змін його умов. Проєкт договору не має містити характеристик товару, що не визначені ЗПП з урахуванням положень абз. 2 цього пункту.

Отже, вимоги до предмета договору **мають чітко відповідати ЗПП**, а підстави і порядок змін до договору мають бути закладені в самому договорі. Умови договору не можуть відрізнитися від умов, визначених замовником у ЗПП, зокрема у проєкті договору, що є складовою частиною ЗПП, та/або пропозиції переможця відбору, крім випадку зменшення ціни договору без змі-

ни обсягу (оновлений абз. 3 п. 66 Порядку № 822).

По-друге, жорсткішими стають і вимоги щодо підстав для відхилення пропозиції учасника в разі його відмови від підписання договору. Оновленим п.п. 2 п. 64 Порядку № 822 передбачено, що тепер потрібна письмова відмова учасника від укладення договору на умовах, визначених замовником не просто в ЗПП, а і, зокрема, у проєкті договору, що є складовою частиною ЗПП. Формальне уточнення, та все ж.

По-третє, скорочено строк на укладення договору. Відповідно до п. 66 Порядку № 822 замовник укладає договір з переможцем відбору не пізніше ніж через **п'ять календарних днів** із дня визначення електронною системою закупівель постачальника переможцем відбору.

І лише в разі обґрунтованої потреби строк для укладення договору може бути продовжений до 10 календарних днів. Що це за обґрунтовані потреби, в *Порядку № 822* не уточнюється. Вочевидь, визначення поважності причин і їх обґрунтування лягають на плечі сторін, а особливо замовника, бо саме йому доведеться пояснювати такі причини перевіряльникам. Чекаємо, можливо, будуть рекомендації Мінекономіки щодо цього питання.

Як виглядають строки в ЗПП з урахуванням зазначених змін, див. в таблиці на с. 8.

¹ Порядок формування та застосування електронного каталогу, затверджений постановою КМУ від 31.10.2023 № 1185.

² Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів із дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178.

Строки в ЗПП з урахуванням коментованих змін

Строк	Призначення	Норма
5 робочих днів	Строк для оприлюднення річного плану та змін до нього	Стаття 4 Закону № 922 ¹
2 робочі дні	Мінімальний строк, що може бути встановлений замовником, для подання постачальником ціни пропозиції	Пункт 57 Порядку № 822
5 календарних днів (10 днів в об'єднаних випадках)	Строк на укладення договору з переможцем відбору з дня визначення ЄСЗ постачальника переможцем відбору	Пункт 66 Порядку № 822
3 робочі дні	Строк для оприлюднення договору про закупівлю з усіма додатками (закупівлі від 100 тис. грн)	Абзац 2 п. 10 Особливостей № 1178
	Строк для оприлюднення звіту про договір, укладений без використання ЄСЗ (закупівлі до 100 тис. грн)	Пункт 68 Порядку № 822
	Строк для оприлюднення повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю та зміни до договору	Абзац 4 п. 10 Особливостей № 1178
20 робочих днів	Звіт про виконання договору про закупівлю; відлік ведуть із дня виконання сторонами договору про закупівлю або закінчення строку дії договору про закупівлю за умови його виконання сторонами або його розірвання (закупівлі від 100 тис. грн).	Пункт 4 Особливостей № 1178

¹ Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII.

ЗМІНИ ДО ОСОБЛИВОСТЕЙ № 1178

Що стосується змін до *Особливостей № 1178*, то їх теж небагато. І зачепили вони лише два пункти: 12 та 13.

Зміни до п. 12 Особливостей № 1178

Зміни, внесені коментованою постановою до цього пункту, синхронізовано зі змінами до *Порядку № 822*. Так, в ЗПП щодо предмета закупівлі товару, вартість якого є меншою ніж 500 тис. грн, замовник може визначити інформацію про характеристики товару та їх допустимі значення **в межах специфікації товару, визначеної адміністратором е-каталогу**. А ЗПП щодо предмета закупівлі товару, вартість якого **дорівнює або перевищує 500 тис. грн**, здійснюється відповідно до специфікації товару, сформованої адміністратором е-каталогу, яка не передбачає можливості замовника самостійно визначити інформацію про характеристики товару та їх допустимі значення.

Тож для товарів вартістю **до 500 тис. грн** жодних додаткових характеристик в примітках не буде, і замовник зможе вказувати конкретну торгову марку, лише якщо така можливість буде передбачена адміністратором в межах визначеної ним специфікації.

Для закупівель **понад 500 тис. грн** замовники будуть використовувати лише ті характеристики, що будуть наявні в переліку, наданому адміністратором каталогу. Проте обмеження щодо мінімум двох пропозицій від постачальників при закупівлі в такому ви-

падку виключено. Закупівля відбудеться, навіть якщо до замовника прийде лише один постачальник.

Зміни до п. 13 Особливостей № 1178

Зміни, як завжди, не для широкого загалу, оскільки цей пункт містить винятки із загальних правил для закупівель воєнного часу. Коментованою постановою його розширено ще двома підставами. Зокрема, додатково до винятків, які вже існують, додали таке. Придбання замовниками товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких становить або перевищує 100 тис. грн, послуг з поточного ремонту, вартість яких становить або перевищує 200 тис. грн, робіт, вартість яких становить або перевищує 1,5 млн грн, **може здійснюватися шляхом укладення договору про закупівлю без застосування відкритих торгів та/або е-каталогу для закупівлі товару в разі, коли:**

- здійснюється закупівля програмного забезпечення, засобів зв'язку, пристроїв та засобів мережевої безпеки та інших засобів захисту технічної та інформаційної інфраструктури Апаратом РНБО для забезпечення функціонування та розвитку Головного ситуаційного центру України в разі, коли інформація, що має бути оприлюднена в оголошенні про проведення відкритих торгів та/або в тендерній документації, є інформацією з обмеженим доступом або коли

її розголошення під час дії правового режиму воєнного стану може нести загрозу національній безпеці (новий п.п. 17);

- здійснюється закупівля природного газу суб'єктом ринку природного газу, на якого КМУ покладено спеціальні обов'язки для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу (новий п.п. 18).

04.11.2023 набула чинності *постанова КМУ від 02.11.2023 № 1140*, яка до цього пункту додала ще такий виняток: здійснюється закупівля послуг, пов'язаних зі створенням або залученням фінансових інструментів, а також послуг, пов'язаних зі створенням інструментів страхування, перестрахування та/або відшкодування збитків від воєнних ризиків торгових суден, задіяних у перевезенні українських експортних товарів (новий п.п. 19). **Б**

 Паливо

СКАСОВАНО НОРМИ ВИТРАТ ПАЛИВА І МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ. НАТОМІСТЬ ЧЕКАЄМО НА МЕТОДРЕКОМЕНДАЦІЇ

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до наказу Мінінфраструктури «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства транспорту України від 10 лютого 1998 року № 43» від 01.11.2023 № 1011)

Коментованим *наказом скасовано Норми витрат палива і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті, затверджені наказом Мінтрансу від 10.02.1998 № 43* (далі — *Норми № 43*).

І хоча скільки існували *Норми № 43*, стільки й точилися суперечки щодо обов'язковості його застосування установами, які не належать до сфери Мінтрансу, але майже всі бюджетні установи у своїй роботі керувалися саме *Нормами № 43*.

Тепер їх скасовано, тож що робити?

Мінінфраструктури на власному сайті щодо скасування *Норм № 43* роз'яснює таке. Станом на сьогодні *Норми № 43* не враховують показників для суттєвої кількості нових моделей колісних транспортних засобів, виробництво яких налагоджено вже після затвердження цих норм, що спричиняє надходження численних звернень від суб'єктів господарювання щодо потреби їх актуалізації.

Проте Мінінфраструктури не має повноважень щодо внесення змін до *Норм № 43*, оскільки наразі цю компетенцію не визначено ні в законодавчих актах, ні в чинному Поло-

женні про Мінінфраструктури. З огляду на зазначене *Норми № 43* скасовуються. Водночас із метою подальшого врегулювання зазначеного питання Мінінфраструктури спільно з ДП «ДержавтотрансНДІпроект» **опрацюють пропозицію щодо розроблення проекту державного стандарту України у сфері нормування витрат палива на автомобільному транспорті**. Оскільки роботи з розроблення та ухвалення зазначеного стандарту триватимуть **орієнтовно 1,5–2 роки**, на перехідний період після втрати чинності *Нормами № 43* ДП «ДержавтотрансНДІпроект» **розмістить на сайті методичні рекомендації з нормування витрат палива**.

Однак поки що такі методичні рекомендації не розміщені, тож до їх розміщення можна й надалі керуватися тими Положеннями (порядками) визначення нормативних витрат палива для службових автомобілів, що розроблені установами відповідно до *Норм № 43*. А після розміщення методичних рекомендацій ми повернемося до цієї теми і розглянемо, що саме визначатиме цей документ. **Б**

ГОТУЄМО АВТОМОБІЛЬ ДО ЗИМОВОГО СЕЗОНУ: ПРОХОДИМО СЕЗОННЕ ТЕХОБСЛУГОВУВАННЯ

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Ожеледиця, низькі температури, снігові замети, погана видимість — це навіть не повний перелік несприятливих погодних умов, які відчутно ускладнюють пересування будь-кого з учасників дорожнього руху в холодну пору року, тож установи переймаються підготовкою автомобілів до зимових погодних умов. Пропонуємо розібратися, яких заходів слід вжити і як відобразити це в бухобліку.

ЧОМУ ОБОВ'ЯЗКОВО СЛІД ГОТУВАТИ АВТО ДО ЗИМИ?

Як зниження температури навколишнього середовища впливає на роботу колісних транспортних засобів (далі — ТЗ), зазначено в п. 2 додатка 7 до Правил № 550¹. Тож з метою створення більш безпечних умов на дорогах нормативно встановлено спеціальні вимоги до стану ТЗ на такий час.

Статтею 37 Закону про дорожній рух² визначено, що експлуатація ТЗ, які не відповідають вимогам правил, норм та стандартів щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та які не повністю укомплектовані, **заборонена**. За недотримання цих положень ч. 1 ст. 128¹ КпАП³ може бути виписаний **штраф у розмірі 1700 грн**. Отже, якщо установа передбачає користування автомобілем в зимовий сезон, до його початку необхідно здійснити всі заходи для безпечного керування.

Коли зима у авто? Старт для підготовки ТЗ до зими дає **розпорядчий документ** по установі, в якому зазначають інформацію про кліматичні чинники і заходи сезонного забезпечення, зокрема із числа наведених у додатку 7 Правил № 550. Коли його видавати і які строки виконання встановлювати в ньому?

Зима для автомобілістів визначається не календарними місяцями, а температурою навколишнього середовища. Так, відповідно до п.п. 11 п. 6 Правил № 550, абз. 1 п. 5 додатка 7 до Правил № 550 зимовий сезон має такі часові межі:

- **початок** — 30 листопада або раніше, якщо сім діб поспіль максимальна температура навколишнього природного середовища становить нижче ніж плюс 5°C;
- **кінець** — 31 березня або раніше, якщо сім діб поспіль максимальна температу-

ра навколишнього природного середовища становить вище ніж плюс 5°C.

Зауважимо, що відповідно до п. 5 додатка 7 до Правил № 550 дату переведення на відповідний режим експлуатування ТЗ слід визначати з урахуванням офіційних кліматичних прогнозів. Наприклад, якщо наприкінці жовтня стовпчик термометра повзе вниз до нуля, але на початок листопада Укргідрометцентр прогнозує на тиждень температуру вище +5°C, є підстави відтермінувати перехід на зимовий сезон до кінця цього невеличкого потепління.

Отже, строки видання розпорядчого документа по установі щодо підготовки ТЗ до зимового сезону обумовлюються існуючими погодними умовами і їх прогнозом, але **роботи мають бути завершені до 30 листопада**.

Які роботи? Відповідно до п. 3.11 Положення № 102⁴ двічі на рік (навесні та восени) одночасно з поточним технічним обслуговуванням передбачено здійснювати сезонне обслуговування. Отже, під час підготовки до зимового сезону слід виконати всі роботи, передбачені **додатками Б і В до Положення № 102**.

Загалом це:

- **контрольно-діагностичні**, кріпильні, регулювальні **роботи**, тобто загальні процедури з перевірки авто;
- сезонна **заміна оливи та технічних рідин**;
- заміна **шин та фільтрів**. Зазначимо, що сезонна заміна шин **не зазначена** в додатку В до Положення № 102 серед робіт, які слід здійснити під час сезонного техогляду. Проте згідно з п. 17 розд. XI Правил № 549⁵ обов'язковою складовою сезонного техобслуговування є роботи із заміни пневматичних коліс (або тільки шин) відповідно до сезону та їх балансування.

¹ Правила експлуатації колісних транспортних засобів, затверджені наказом Мінінфраструктури від 26.07.2013 № 550.

² Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 № 3353-XII.

³ Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X.

⁴ Положення про технічне обслуговування і ремонт дорожніх транспортних засобів автомобільного транспорту, затверджене наказом Мінтрансу від 30.03.1998 № 102.

⁵ Правила технічної експлуатації коліс та пневматичних шин транспортних засобів категорій L, M, N, O та спеціальних машин, виконаних на їх шасі, затверджені наказом Мінінфраструктури від 26.07.2013 № 549.

Далі розглянемо, як обліковувати витрати, коли технічне обслуговування (далі — ТО) про-

водять на спецпідприємстві, наприклад на станції технічного обслуговування (далі — СТО).

ПРОВЕДЕННЯ СЕЗОННОГО ТО НА СТО (ВИТРАТНІ МАТЕРІАЛИ ВКЛЮЧЕНО ДО ВАРТОСТІ РОБІТ)

Оформлення СТО надають послуги на підставі укладеного договору цивільно-правового характеру, далі — договір ЦПХ (п. 3 розд. III Правил № 615⁶).

ДО ВІДОМА. Якщо виникає потреба **залишити** транспортний засіб для проведення ТО, то передавання авто оформлюють Актом передавання-приймання колісного транспортного засобу, його складових частин (систем) для надання послуг з технічного обслуговування і ремонту, що наведений у додатку 2 до Правил № 615. Зауважимо, що передавання ТЗ підряднику для виконання робіт в обліку не відображають, автомобіль продовжує обліковуватися на балансі установи на субрахунок 1015 «Транспортні засоби». В інвентарних картках запис щодо такої події, як правило, також не відображають.

Однак якщо всі необхідні роботи підрядник виконує **без надання ним гарантійних зобов'язань і в присутності представника установи**, то достатньо оформити тільки документ на оплату (п. 5 розд. III Правил № 615). Коли роботи виконано, СТО має надати установі документи, що передбачені п. 8 розд. VII Правил № 615, зокрема рахунок-фактуру, наряд-замовлення, накладну або квитанцію. Або ж можна оформити акт приймання-передачі виконаних послуг (наданих робіт).

КЕКВ Оплату наданих послуг (виконаних робіт) з ТО транспортних засобів здійснюють за КЕКВ **2240** «Оплата послуг (крім комунальних)» згідно з п.п. 8 п.п. 2.2.4 Інструкції № 333⁷.

Облік Проведення ТО є **витратами на утримання** об'єкта основних засобів. Підтвердженням цьому є й п. 3.8 Положення № 102,

й п. 2 розд. III НС 121 «Основні засоби»⁸. Отже, його вартість визнається **витратами звітного періоду, в якому вони були понесені**. Залежно від того, в якій сфері діяльності установи використовують автомобіль, вартість ТО відносять на один із таких субрахунків:

- 8013 «Матеріальні витрати» — якщо авто використовують при виконанні бюджетних програм;
- 8113 «Матеріальні витрати» — якщо авто використовують у процесі виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)⁹.

Розрахунки з СТО можна відобразити на субрахунок 6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» або 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Звісно, підстав для оприбуткування окремо матеріалів (олив, технічних рідин, запчастин) немає. У бухгалтерії витратні матеріали оприбутковують тільки в разі самостійного придбання. Якщо вартість використаних під час проведення ТО витратних матеріалів включено до вартості робіт, то їх окремо **не обліковують**.

Приклад 1. Установа (неплатник ПДВ) уклала договір на проведення планового сезонного ТО легкового автомобіля. Вартість усіх витратних матеріалів, які будуть використані під час проведення робіт, включено до загальної вартості ТО. Вартість робіт склала 2400,00 грн (зокрема й ПДВ). Розрахунки проведено із загального фонду післяплатою.

Порядок відображення наведених господарських операцій на рахунках бухгалтерії див. у табл. 1 на с. 12.

ЯКЩО УСТАНОВА САМОСТІЙНО ПРИДБАВАЄ ТЕХНІЧНІ РІДИНИ, МАТЕРІАЛИ ТА ПЕРЕДАЄ ЇХ СТО ДЛЯ ЗАМІНИ

Оприбуткування Якщо установа вирішила самостійно придбати певні матеріали (оливи, технічні рідини, запчастини), то в бухгалтерії вона оприбутковує їх на відповідні субрахунки. Так, якщо йдеться про:

- **мастильні засоби** (моторні оливи,

трансмійні оливи тощо), то вони належать до нафтопродуктів, тому їх обліковують на **субрахунок 1514** «Пально-мастильні матеріали»;

- **антифриз**, то зазначимо таке. На перший погляд здається, що на субрахунок

⁶ Правила надання послуг з технічного обслуговування і ремонту колісних транспортних засобів, затверджені наказом Мінінфраструктури від 28.11.2014 № 615.

⁷ Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 № 333.

⁸ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202.

⁹ Якщо частково автомобіль залучають до обох видів діяльності, виникає потреба розподіляти витрати. Базою розподілу може слугувати, наприклад, пробіг відповідно до подорожніх листів.

Таблиця 1. Облік витрат на проведення сезонного ТО (витратні матеріали включено до вартості робіт)

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Отримано бюджетні асигнування	2313	7011	2	Виписка з рахунку	2400,00
2. Відображено витрати на проходження техобслуговування	8013, 8113	6211, 6415	6	Акт приймання-передачі виконаних робіт	2400,00
3. Перераховано кошти СТО	6211, 6415	2313	2 і 6	Платіжна інструкція	2400,00
4. Відображено видачу шин для сезонної заміни	1515/2	1515/1	—	—	6000,00

ДО ВІДОМА. Зимові та запасні шини доцільно не списувати на витрати одразу після встановлення на авто, а продовжувати їх облік на субрахунку 1515 протягом усього строку служби. Тоді для них запроваджують окремі аналітичні рахунки в межах субрахунку 1515, наприклад:

- 1515/1 «Шини на складі»;
- 1515/2 «Шини в експлуатації».

В разі видачі шин для сезонної заміни запис може відображатися **тільки на аналітичних рахунках**. Однак відмітку про їх установку і зняття роблять у Картці обліку пробігу (наробітку) пневматичної шини (додаток 5 до Експлуатаційних норм середнього ресурсу пневматичних шин колісних транспортних засобів і спеціальних машин, виконаних на колісних шасі, затверджених наказом Мінтрансу від 20.05.2006 № 488). І, відповідно, на підставі запису в Картці рух шин в разі сезонної заміни слід відображати на цих аналітичних рахунках.

А ось до складу витрат автомобільні шини потраплять **тільки в момент їх вибуття** з експлуатації через виснаження свого ресурсу чи через непридатність. Детальніше про облік шин див. у матеріалі «Облік шин: запаси чи оборотні активи?» // «Бухгалтерія: бюджет», № 38/2021, с. 16.

10
Державний класифікатор продукції та послуг ДК 016:2010, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457.

11
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ від 23.01.2015 № 11.

ку 1514 обліковують тільки мастила, оливи. Водночас, наприклад, згідно з ДК 016:2010 **10** антифризи входять до складу змащувальних засобів (група 20.59.4 «Засоби змащувальні; присадки; речовини антифризні готові»). Тож антифриз можна обліковувати на субрахунку 1514, але можна для цього використати і субрахунок 1812 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» або субрахунок 1518 «Інші виробничі запаси»;

- **технічні рідини** (електроліт та дистильована вода, холодоагенти, рідини для протиобмерзних і скломивних пристроїв, засоби обробки замків проти замерзання тощо), то їх обліковують як господарські матеріали, тобто зараховують на субрахунок 1812 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» або на субрахунок 1518 «Інші виробничі запаси»;
- **запчастини** (наприклад, фільтри), то їх слід обліковувати на субрахунку 1515 «Запасні запаси».

Детальніше про облік технічних рідин для авто див. в матеріалі «Заміна технічних рідин в автомобілі: відображаємо в обліку» // «Бухгалтерія: бюджет», № 10/2022, с. 6.

Норм списання для зазначених експлуатаційних матеріалів не встановлено, але відповідно до п. 8 додатка 7 до Правил № 550

витрати на створення матеріально-технічних запасів для чергового сезонного ТО **в обліку відносять на витрати з ТО лише в тій частині, що необхідна для такого обслуговування та поповнення експлуатаційних рідин упродовж усього сезонного режиму експлуатування, що настав**. Отже, матеріали, запчастини списують з балансу за фактом використання на підставі обґрунтованого акта списання, а малоцінні швидкозношувані предмети (МШП) — за фактом видачі в експлуатацію на підставі накладної (вимоги) тощо. Зауважимо, що за списаними МШП для внутрішнього контролю доцільно вести оперативний кількісний облік (п. 37 розд. II МР з обліку запасів **11**).

КЕКВ Відповідно до п.п. 15 п.п. 2.2.1 Інструкції № 333 видатки на придбання пально-мастильних матеріалів здійснюються за КЕКВ **2210** «Предмети, обладнання, матеріали та інвентар». За КЕКВ 2210 слід здійснювати видатки на придбання не тільки мастила, оливи, а й інших технічних рідин і витратних матеріалів. А вартість робіт з їх заміни у складі робіт із проведення ТО оплачують за КЕКВ 2240.

Приклад 2. Установа (неплатник ПДВ) уклала договір на проведення планового сезонного ТО легкового автомобіля. Для проведення ТО установа попередньо закупила такі витратні матеріали:

- мастило моторне Motors Dexos² 5W-30 — 1 каністра (5 л) за ціною 1139,00 грн;
  - фільтр повітряний MANN C 1633/1 — 1 шт. за ціною 575,00 грн;
- Вартість робіт із проведення ТО згідно з договором становить 1000,00 грн.

Під час заміни було використано тільки 2,5 л мастила моторного.

Порядок відображення наведених господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку див. у табл. 2 нижче.

Таблиця 2. Облік витрат на проведення сезонного ТО (витратні матеріали установа придбаває самостійно)

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Оприбутковано мастило моторне	1514	6211	6	Накладна	1139,00
2. Оприбутковано фільтр повітряний	1515	6211	6	Накладна	575,00
3. Отримано асигнування на придбання матеріалів та на оплату послуг СТО (1139,00 грн + 575,00 грн + 1000,00 грн)	2313	7011	2	Виписка з рахунку	2714,00
4. Оплачено рахунок постачальника та підрядника	6211	2313	2 і 6	Платіжна інструкція	2714,00
5. Списано вартість фільтра за фактом заміни	8013, 8113	1515	13	Акт списання	575,00
6. Списано вартість мастила моторного за фактом заміни (1139,00 грн × 0,5)	8013, 8113	1514	13	Акт списання	569,50
Списують тільки фактично використану кількість мастила моторного. І відповідні записи про залишок роблять у Картці (книзі) складського обліку запасів.					
7. Відображено вартість робіт з техобслуговування	8013, 8113	6211	6	Акт приймання-передачі виконаних робіт	1000,00

ДО ВІДОМА. Додатковими «протиморозними» заходами є утеплення капота двигуна, пасажирського салону. Крім того, у суворі зими в пригоді стають також засоби технічного забезпечення пуску двигунів: засоби теплової підготовки двигунів, автономної підготовки двигунів, зберігання охолодної рідини в гарячому стані, інфрачервоного розігрівання двигунів тощо (п.п. 10, 11 додатка 7 до Правил № 550).

Придбані матеріали для утеплення обліковують на рахунку 15. Предмети, які можуть бути самостійною одиницею обліку, зараховують на один із субрахунків: 1812, 1113, 1014 — залежно від строку корисного використання і вартості.

Встановлення додаткового обладнання на автомобіль, яке стає його невід'ємною частиною і підвищує його потенціал корисності або майбутні економічні вигоди, слід відносити в обліку на збільшення первісної вартості автомобіля.

НОРМИ СПИСАННЯ ПАЛЬНОГО

Настання холодів впливає не тільки на безпеку керування авто, а й на споживання ним пального. У зв'язку з тим, що робота автомобіля при низьких температурах вимагає більше пального, ніж зазвичай, п.п. 3.1.1 Норм № 43¹²

передбачено корегувальні коефіцієнти. Втім, нещодавно цей документ втратив чинність, але до запровадження нових норм можна продовжувати ним керуватися (див. с. 9).

Б

12

Норми витрат палива і мастильних матеріалів на автомобільному транспорті, затверджені наказом Мінтрансу від 10.02.1998 № 43.

ЗАМІНА АКУМУЛЯТОРНОЇ БАТАРЕЇ НА НОУТБУЦІ: ЩО В ОБЛІКУ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Акумуляторна батарея на ноутбучі вийшла з ладу, тому замінюємо її на нову. Як відобразити ці операції в обліку?

Обґрунтовуємо Заміну акумуляторної батареї на ноутбучі слід вважати **поточним ремонтом**, адже такі роботи направлено на **підтримання експлуатаційних якостей такого обладнання** (див. визначення поточного ремонту в листі Держкомбуду від 30.04.2003 № 7/7-401).

ДО ВІДОМА. Якщо заміна батареї призведе до збільшення потенціалу корисності чи зростання економічних вигод, дозволить установі отримувати більше доходів та/або краще виконувати бюджетні програми, то йдеться вже про поліпшення, і на вартість заміни батареї слід **збільшити первісну вартість цього об'єкта**. Той чи інший вибір є результатом судження керівництва установи (п. 2 розд. VI Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору, затверджених наказом МФУ від 23.01.2015 № 11).

Втім, на наш погляд, заміна акумуляторної батареї все ж таки **є поточним ремонтом**, тож далі поговоримо саме про нього.

Починають поточний ремонт з комісійного обстеження обладнання, за результатами якого складають **дефектний акт**¹. В цьому документі орієнтовно визначають необхідні види робіт, їх обсяг та вартість (за потреби). До цього документа також можна додати висновки (доповідну записку) працівника, відповідального за обслуговування комп'ютерної техніки, про несправність та потребу в ремонті.

КЕКВ Акумуляторна батарея по суті є запчастиною, її встановлення відбувається в межах поточного ремонту, відповідно видатки на її придбання здійснюються за **КЕКВ 2210** «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар» (п.п. 8 п.п. 2.2.1 Інструкції № 333²).

При цьому якщо:

- **окремо заміну** акумуляторної батареї здійснює підрядна організація, то витрати на оплату її послуг здійснюють

за **КЕКВ 2240** «Оплата послуг (крім комунальних)»;

- заміна акумуляторної батареї **є послугою з поточного ремонту з використанням витратних матеріалів виконавця**, то такі видатки повністю здійснюють за **КЕКВ 2240** (п.п. 8 п.п. 2.2.4 Інструкції № 333).

ДО ВІДОМА. Згідно з **Порядком № 590**³ в другу чергу здійснюються видатки:

- на оплату послуг з поточного ремонту та обслуговування комп'ютерної та організаційної техніки. Такі видатки можливі **за кошти як загального, так і спеціального фондів**;
- на придбання комплектувальних виробів і деталей для ремонту виробничого та невиробничого обладнання; **витратних та інших матеріалів до комп'ютерної техніки та оргтехніки**. Такі видатки в другу чергу можливі тільки за кошти спецфонду. За кошти загального фонду вони можливі тільки в третю чергу.

Облік Для обліку запчастин, чим по суті є акумуляторна батарея, **Порядком застосування Плану рахунків**⁴ передбачено окремий субрахунок **1515 «Запасні частини»**. Отже, придбану батарею оприбутковують на такий субрахунок.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Якщо ж **ремонт виконує підрядна організація** і вартість усіх необхідних для цього матеріалів **включено до вартості робіт (послуг) підрядників**, то **окремо оприбутковувати акумуляторну батарею не потрібно**, адже підрядник не передає установі окремо батарею, а оприбуткування відбудеться за актом приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг) — див. приклад 3 на с. 16.

1

Форма довільна, приклад наведено в листі Держкомбуду від 24.02.2005 № 7/8-134.

2

Інструкція щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затверджена наказом МФУ від 12.03.2012 № 333.

3

Порядок виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затверджений постановою КМУ від 09.06.2021 № 590.

4

Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.

5
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202.

6
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202.

Відповідно до п. 2 розд. III НС 121 «Основні засоби»⁵ витрати на утримання об'єкта основних засобів, зокрема проведення ремонту, які здійснюються для відновлення майбутніх економічних вигід або потенціалу корисності **на первісно оціненому рівні** продуктивності об'єкта основних засобів, визнаються **витратами звітного періоду, в якому вони були понесені**.

Тож витрати на поточний ремонт ноутбука мають бути відображені в періоді, коли цей ремонт був здійснений. Отже, цілком справедливо буде **списати вартість акумуляторної батареї** (послуг або робіт з її встановлення) **в періоді її заміни**. Якщо установа придбаває акумулятор та її працівники самостійно проводять його заміну, то це можна назвати поточним ремонтом, здійсненим господарським способом. А акумуляторна батарея належить до запасів, витрачених на проведення ремонту, її вартість — це складова вартості ремонту.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Списання старої акумуляторної батареї в обліку **не проводять**, адже вона там ніколи й не значилася (обліковувалася у складі ноутбука). І оприбутковувати її також не потрібно, адже це не передбачає отримання майбутніх економічних вигід (п. 1 розд. II НС 123 «Запаси»⁶). Установа навпаки може нести додаткові витрати у зв'язку з утилізацією батареї (див. наступний розділ матеріалу).

Приклад 1 (замінили самі). Установа (неплатник ПДВ) за кошти загального фонду придбала акумуляторну батарею PowerPlant IBM/LENOVO IdeaPad G460 вартістю 1599,00 грн і самостійно встановила її на ноутбук замість батареї, яка вийшла з ладу.

Проведення див. у табл. 1 нижче.

Таблиця 1. Облік заміни акумуляторної батареї на ноутбуці господарським способом

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Оприбутковано акумуляторну батарею	1515	6211	6	Накладна	1599,00
2. Отримано асигнування	2313	7011	2	Виписка з рахунку	1599,00
3. Оплачено рахунок постачальника	6211	2313	2 і 6	Платіжна інструкція	1599,00
4. Списано акумуляторну батарею за фактом встановлення	8013	1515	13	Накладна (вимога)	1599,00

Приклад 2 (замінив підрядник). Установа (неплатник ПДВ) за кошти загального фонду придбала для ноутбука акумуляторну батарею PowerPlant IBM/LENOVO IdeaPad G460 вартістю

1599,00 грн. Встановила акумулятор фірма з ремонту комп'ютерного обладнання. Вартість послуг із заміни складала 400,00 грн.

Проведення див. у табл. 2 нижче.

Таблиця 2. Облік заміни акумуляторної батареї на ноутбуці (заміна підрядником)

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Оприбутковано акумуляторну батарею	1515	6211	6	Накладна	1599,00
2. Отримано асигнування на придбання акумуляторної батареї та на оплату робіт із заміни (1599,00 грн + 400,00 грн)	2313	7011	2	Виписка з рахунку	1999,00
3. Оплачено рахунок постачальника та підрядника	6211	2313	2 і 6	Платіжна інструкція	1999,00
4. Списано акумуляторну батарею за фактом встановлення	8013	1515	13	Акт, накладна (вимога)	1599,00
5. Відображено вартість робіт із заміни батареї	8013	6211	6	Акт виконаних робіт	400,00

Приклад 3 (ремонт з матеріалів підрядника). Підрядник здійснив ремонт ноутбука (замінив акумуляторну батарею), використавши свої витратні матеріали. Їхню

вартість включено до вартості робіт, яка склала 2000,00 грн. Рахунок підрядника оплачено за кошти загального фонду.

Проведення див. у табл. 3 нижче.

Таблиця 3. Облік послуги із заміни акумуляторної батареї на ноутбуці

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Отримано асигнування на оплату робіт із заміни акумуляторної батареї	2313	7011	2	Виписка з рахунку	2000,00
2. Нараховано зобов'язання з оплати послуг підрядника	8013	6211	6	Акт виконаних робіт	2000,00
3. Оплачено послуги підрядника	6211	2313	2 і 6	Платіжна інструкція	2000,00

ЩО РОБИТИ ЗІ СТАРОЮ АКУМУЛЯТОРНОЮ БАТАРЕЄЮ

Літій-іонні акумуляторні батареї або батареї, які містять свинець, є небезпечними відходами. Їх потрібно здавати на переробку **спеціалізованим компаніям**, що одержали **ліцензії** на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами (ч. 9 ст. 35¹ Закону про відходи⁷). У зв'язку з цим установа може понести видатки на оплату послуг з утилізації та з транспортування (якщо у вашому населеному пункті немає відповідних пунктів прийому відходів). Такі видатки можна передбачати в кошторисі та проводити за **КЕКВ 2240**. В обліку це будуть витрати поточного періоду, **субрахунок — 8013 або 8113**.

ДО ВІДОМА. Якщо установа здійснює тимчасове розміщення (зберігання) відходів до їх передачі на утилізацію та захоронення, то вона **не є платником цього різновиду екологічного податку**.

Зокрема, податківці не заперечують проти тимчасового розміщення брухту, що утворився в процесі діяльності установи, без сплати екоподатку, якщо такий брухт призначено для подальшої реалізації або передачі на утилізацію (див. лист ДПСУ від 17.04.2020 № 1589/6/99-00-04-03-03-06/ІПК).

Так само податківці підходять і до сплати екоподатку за такі небезпечні відходи, як акумулятори. Однак слід укласти договір зі спеціалізованою організацією, що має їх утилізувати, і дотримуватися договірних строків передавання відходів на утилізацію. Інакше фіскалі будуть наполягати на нарахуванні відповідних податкових зобов'язань установі (див. листи ДПСУ від 30.06.2020 № 2600/6/99-00-04-03-03-06/ІПК, від 10.07.2020 № 2799/6/99-00-04-03-03-06/ІПК).

Б

⁷
Закон України
«Про відходи»
від 05.03.1998
№ 187/98-ВР.

Запаси

СКЛЯНІ БАНКИ, ЩО ЗАЛИШИЛИСЯ ПІСЛЯ ВИКОРИСТАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ: ОБЛІКОВУЄМО

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

За результатами інвентаризації в дитячому садку виявлено скляні банки, що залишилися після використання томатної пасты та інших харчових продуктів. Чи потрібно їх оприбутковувати?

Як впливає із запитання, йдеться про **неповоротну тару**, тобто ту, яку повертати постачальнику не потрібно. При цьому вартість скляних банок не була виділена постачальником в документах **окремо**.

Визнання активу Відповідно до п. 1 розд. II НС 123 «Запаси»¹ запаси визнаються активом, якщо їхню вартість можна достовірно визначити, а також існує ймовірність отримання установою майбутніх економічних вигід, пов'язаних з їх використанням, та/або вони мають потенціал корисності.

Це означає, що активами слід визнавати ту скляну тару, яку можна:

- 1) реалізувати;
- 2) повторно використовувати для внутрішніх потреб установи.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Наразі майже в кожному населеному пункті є пункт прийому склотари. Тому навіть якщо скляні банки не потрібні установі для внутрішніх потреб, то їх завжди можна реалізувати. А просто викинути їх на смітник — недоцільно. Під час перевірки Держаудитслужба може зробити зауваження, що банки не були оприбутковані й реалізовані, внаслідок чого установа не отримала дохід, тобто йдеться про упущену вигоду.

Отже, скляні банки є активами, а це означає, що їх **потрібно оприбуткувати**. **До відомо:** скляні банки доцільно оприбуткувати відразу **після використання** продуктів харчування (а до моменту споживання продукту банки не можуть бути ні реалізовані, ні використані для внутрішніх потреб установи, тобто фактично не мають властивостей окремого активу).

За якою ціною? Якщо скляна тара була отримана разом із запасами та її **вар-**

тість у первинних документах не виділена, то зазначимо таке. Згідно з п. 15 розд. II МР з обліку запасів² виявлені у процесі інвентаризації **надлишки запасів оприбутковуються:**

- **за чистою вартістю реалізації запасів, якщо вони реалізуються.** Це справедлива вартість мінус витрати на продаж;
- **або в оцінці можливого використання запасів, якщо вони використовуються самим суб'єктом державного сектора.** Це сума майбутніх грошових надходжень, які очікується отримати від використання цього активу. Оцінка може бути визнана з огляду на вартість подібних запасів за наявності їх на балансі з урахуванням ступеня придатності до експлуатації.

Визначає вартість **комісія**, створена керівником установи, яка складає **акт оцінки**. Вимог до його оформлення на законодавчому рівні немає, тож допустимим є документ довільної форми.

Однак, для того щоб мати змогу відобразити на його підставі запис у бухобліку, радимо навести в цьому документі всі реквізити первинного документа, що їх вимагає ч. 2 ст. 9 Закону про бухоблік³.

Приклад 1. За результатами інвентаризації в закладі дошкільної освіти було виявлено 10 скляних банок. Установа ухвалила рішення про їх оприбуткування та подальшу реалізацію. Тому комісія визначає справедливую вартість скляних банок з огляду на ціну можливої реалізації. Проаналізувавши ціни у своєму регіоні, комісія визначила можливу ціну продажу банки, яка становить 4,00 грн.

Приклад акта оцінки див. на рис. 1 (с. 18).

¹ Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», затверджене наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202.

² Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ від 23.01.2015 № 11.

³ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV.

Бюджетна установа
(найменування установи)

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

12345678

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ГОЛОВА Олександр
(посада; прізвище, ім'я)

Голова

(підпис)

«13» листопада 2023 року

Акт оцінки майна

Номер документа	Дата складання
15	13.10.2023

Комісія, створена за наказом керівника від 09.01.2023 № 5, у такому складі:

голова комісії — СТАРША Іванна — старша медична сестра;

(прізвище, ім'я, посада)

члени комісії — СПРИТНА Валентина — завідувач господарства;

КМІТЛИВА Ірина — бухгалтер;

МАЙСТЕР Микола — кухар

(прізвище, ім'я, посада)

на засіданні (протокол від 13.10.2023 № 11) розглянула документи, необхідні для проведення оцінки майна, результати проведення інвентаризації майна і підтверджує, що вартість майна, виявленого під час інвентаризації та яке підлягає оприбуткуванню на баланс, така:

№ з/п	Назва об'єкта	Кількість, шт.	Справедлива вартість, грн	Очікуваний спосіб використання
1	2	3	4	5
1	Скляні банки ємністю 3 л	10	40,00	Реалізація як вторинної сировини

Визначаючи справедливу вартість майна, комісія врахувала середню ринкову вартість аналогічних товарів.

До акта додаються роздруковані переліки цін підприємств, які приймають вторинну сировину.

Голова комісії: Старша СТАРША Іванна

(підпис) (прізвище та ім'я)

Члени комісії: Спритна СПРИТНА Валентина

Кмітлива КМІТЛИВА Ірина

Майстер МАЙСТЕР Микола

(підпис) (прізвище та ім'я)

Рис. 1.

Приклад акта оцінки майна

Оприбуткування При виборі субрахунку для оприбуткування скляної тари, яка залишилася після використання харчових продуктів, можуть бути **два підходи**.

По-перше, Порядком застосування Плану рахунків⁴ передбачено, що на субрахунку **1516 «Тара»** ведуть **облік поворотної тари, обмінної тари** (бочок, бідонів, ящиків, банок скляних, пляшок тощо) як порожньої, так і тієї, що вміщує матеріальні цінності. В нашому випадку тара **не є поворотною**. І загалом цей субрахунок доцільно використовувати в тому випадку, коли скляну тару ставлять на облік одночасно з оприбуткуванням активів у ній. З іншого боку, теоретично в майбутньому цю тару можна використати і як обмінну, якщо інший продавець виставить такі умови.

По-друге, виявлену скляну тару можна обліковувати **як вторинну сировину**, а саме застосовувати такі субрахунки:

- **1517 «Сировина й матеріали»**, якщо установа планує використовувати **вторинну сировину для власних внутрішніх цілей, наприклад для виробництва;**
- **1518 «Інші виробничі запаси»**, якщо установа планує **реалізувати скляні банки**, тобто не використовувати оприбутковані запаси як сировину. Водночас є субрахунок **1815 «Активи для розподілу, передачі, продажу»**, який доречний для об'єктів, що підлягають продажу. Порядок обліку в цих двох групах аналогічний, тож вибір за вами (будь-який з цих субрахунків буде правильним).

Яким шляхом піти? Вибирайте на ваш розсуд, залежно від кінцевої мети використання скляних банок та сутності операції. Загалом порядок обліку однаковий, тож вибір будь-якого субрахунку не викривить звітності.

⁴ Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.

Оприбуткування лишків є надходженням у **натуральній формі за спецфондом**. У зв'язку з цим до Казначейства подають відповідну довідку, вносять зміни в планові показники кошторису за спецфондом. Щодо вибору **коду доходів**, то можемо скористатися листом від 21.04.2020 № 35220-07-10/11749 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 32/2020, с. 24), де Мінфін, розглядаючи питання вибору кодів для оприбуткування активів, отриманих від демонтажу основних засобів, **пропонує визначити коди доходів так:**

- якщо актив **буде залишатися для потреб установи**, доходи від його оприбуткування нараховують на **субрахунок 7112** «Дохід від оприбуткування активів, раніше не врахованих в балансі», а в довідці про надходження в натуральній формі показують код доходів **25010200** «Надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності»;
- якщо актив **буде реалізовано**, доходи від його оприбуткування нараховують на субрахунок **7211** «Дохід від реалізації активів», а в довідці про надходження в натуральній формі показують код доходів **25010400** «Надходження бюджетних установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)».

ДО ВІДОМА. На місцях деякі казначей стверджують, що в разі оприбуткування запасів, які виявлені як лишки та **підлягають продажу**, не потрібно відображати в обліку доходи і подавати Довідку про надходження в натуральній формі. Начебто дохід установа отримує тільки в грошовій формі під час продажу цих активів. Натомість слід показувати зобов'язання (кредиторську заборгованість). Такий підхід порушує, **по-перше**, принцип нарахування — доходи і витрати відображаються в бухгалтерії та фінансовій звітності в момент їх виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів (ст. 4 Закону про бухгалтерський облік), а **по-друге**, суперечить ч. 3 ст. 5 Закону про бухгалтерський облік, де зазначено, що господарські операції мають бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені. Оприбуткування здійснюється на дату акта оцінки, відповідно, і доходи від над-

ходження таких активів виникають на цю дату. А зобов'язання — це заборгованість установи, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення активів. Так, дійсно, оприбутковуючи активи, ми здогадуємось, що її планують реалізувати, проте на момент оприбуткування в установи немає жодної бухгалтерської заборгованості перед покупцем, іншими особами чи бюджетом.

Ми висловлюємо свою думку, спираючись на законодавство. Втім, якої думки дотримуватись, вирішувати вам.

Реалізація Продаж скляних банок — це окрема господарська операція. Відвантаження в обліку має бути відображене шляхом **зменшення відповідного рахунку запасів і нарахування витрат**, адже зменшення активів за визначенням, наведеним у ст. 1 Закону про бухгалтерський облік, є витратами. Вважаємо, що найбільше для цього підходить субрахунок 8211 «Собівартість проданих активів».

В обліку на дату відвантаження відображають **дебіторську заборгованість**, адже виникає право на отримання активів (грошових коштів).

Надходження активів, що призведе до зростання власного капіталу, в бухгалтерії є доходами, а отже, одночасно з дебіторкою маємо відобразити **доходи**. Для цього найбільше підходить субрахунок 7211.

Той факт, що ми двічі відображаємо доходи на субрахунок 7211, може створювати враження, ніби задвоюються доходи. Але це не так. Одночасно з нарахуванням доходів від реалізації ми відображаємо і витрати на суму балансової вартості запасів, тобто нівелиємо одні доходи. Віднісши на фінансовий результат всі доходи і витрати, ви можете впевнитися, що в чистому залишку буде лише сума доходів від реалізації, без жодних задвоєнь. А з філософської точки зору можемо погодитися, що відображати оприбуткування на субрахунок для обліку доходів від реалізації дивно. Можливо, доречніше б було в п. 3.9 Типової кореспонденції⁵ зазначити субрахунок 7511 «Доходи за необмінними операціями», вторсировину установа отримує безоплатно, жодного обміну не передбачено.

Приклад 2. За результатами інвентаризації в закладі дошкільної освіти було виявлено 10 скляних банок. Установа ухвалила

⁵ Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджена наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.

рішення про їх оприбуткування (склотару визнано вторсировиною) та подальшу реалізацію. Скляні банки оприбутковано за справедливою вартістю — 4,00 грн .....

за шт. Реалізовано банки за такою ж ціною. Кошти за реалізовані банки надійшли на поточний рахунок післяплатою.

Облік продажу скляних банок, виявлених в ході інвентаризації як надлишки

Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		Меморіальний ордер	Підстава для запису	Сума, грн
	дебет рахунку	кредит рахунку			
1. Оприбутковано скляні банки (10 шт. по 4,00 грн)	1518, 1815	2117, 6211, 6415	4 або 6	Акт оцінки, накладна	40,00
2. Відображено доходи від безоплатного надходження запасів	2311, 2313	7211	3 та 14	Довідка про надходження у натуральній формі	40,00
3. Відображено касові видатки за надходженнями в натуральній формі	2117, 6211, 6415	2311, 2313	4 або 6 та 3	Довідка про надходження у натуральній формі	40,00
4. Нараховано доходи від реалізації банок	2111	7211	4 та 14	Накладна	40,00
5. Віднесено на витрати собівартість реалізованих запасів	8211	1518, 1815	13	Акт списання або накладна (вимога)	40,00
6. Отримано оплату від покупця	2311, 2313	2111	3 та 4	Виписка з рахунку	40,00

Якщо установа, яка реалізує вторсировину, є платником ПДВ, то за операцією продажу потрібно нарахувати «звичайні» податкові зобов'язання.

Використання Нагадаємо, що доходи від реалізації майна відповідно до п. 4 ст. 13 БКУ⁶ належать до **четвертої підгрупи першої групи** власних надходжень бюджетних установ.

Витрачати такі кошти відповідно до ст. 13 БКУ можна:

- на ремонт, модернізацію чи придбання нових необоротних активів та матеріальних цінностей;
- на покриття витрат, пов'язаних з організацією збирання і транспортування відходів і брухту на приймальні пункти;
- на господарські потреби, зокрема й оплату комунальних послуг і енергоносіїв.

Б

⁶

Бюджетний кодекс
України від 08.07.2010
№ 2456-VI.

Спорт

НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНІ ЗБОРИ: ХТО ФІНАНСУЄ ЗМІННИЙ СКЛАД УЧАСНИКІВ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Відряджаємо спортсменів на навчально-тренувальні збори. У списку учасників є спортсмени змінного складу. Хто має оплатити їм проїзд, добові, проживання і харчування: ми як організатор спортивного заходу чи установа, де вони числяться?

1
Положення про порядок організації і проведення офіційних спортивних змагань і навчально-тренувальних зборів та порядок матеріального забезпечення їх учасників, затверджене наказом Міністерства спорту від 09.02.2018 № 617.

2
Постанова КМУ «Про суми та склад витрат на відрядження державних службовців, а також інших осіб, що направляються у відрядження підприємствами, установами та організаціями, які повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів» від 02.02.2011 № 98.

3
Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон, затверджена наказом МФУ від 13.03.1998 № 59.

Порядок організації офіційних спортивних змагань і навчально-тренувальних зборів, що проводяться з метою реалізації відповідних програм розвитку фізичної культури і спорту, та порядок матеріального забезпечення їх учасників визначено в Положенні № 617¹.

З одного боку, згідно з п. 3 розд. I Положення № 617 організатор (и) спортивного заходу — це юридична (юридичні) або фізична (фізичні) особа (особи), яка (які) ініціювала (ініціювали) та проводить (проводять) офіційний спортивний захід, а також здійснює (здійснюють) організаційне, **фінансове та інше забезпечення** його підготовки і проведення. При цьому згідно з п. 1 розд. V Положення № 617 до основних напрямів витрат на проведення спортивних заходів, що здійснюються з відповідних бюджетів з огляду на фінансові можливості організатора заходу, належать витрати на оплату **проїзду, проживання, харчування, добових учасникам спортивних заходів**. А п. 2 розд. V Положення № 617 передбачає, що **спортивні заходи фінансуються їх організаторами** згідно з відповідними календарними планами на підставі кошторису витрат спортивного заходу, складеного за формою згідно з додатком 3 до Положення № 617. Отже, в загальному випадку **всі витрати фінансує організатор заходу**, зокрема й щодо спортсменів змінного складу.

З іншого боку, п. 1 розд. VI Положення № 617 передбачено, що відрядження учасників для участі в спортивних заходах у межах України **здійснюється організацією, що їх відряджає**, відповідно до регламентних документів про цей захід та **на підставі виклику (запрошення) організатора спортивного заходу**. Витрати на проїзд, проживання, харчування, оплату добових учасникам спортивних заходів здійснюються у порядку і в розмірах,

визначених **постановою № 98**², якщо інше не передбачено відповідними регламентними або розпорядчими документами організатора в межах затверджених кошторисів (п. 2 розд. VI Положення № 617). Отже, здійснювати витрати на проїзд, проживання, харчування, оплату добових **може й установа, де числяться спортсмени змінного складу, яка відряджає їх на спортивний захід**.

Як же бути зі спортсменами змінного складу, аби не було задвоєння видатків, тобто подвійного відшкодування витрат на їх відрядження?

Мінмолодьспорту в листі від 13.10.2023 № 943/33/4.1-23-ЗВГ/4.5 пропонує застосувати аналогію з Інструкцією № 59³, якою визначено особливості відправлення у відрядження **сумісників**. Так, згідно з п. 13 розд. I Інструкції № 59 в разі направлення працівника у відрядження **одночасно з основної роботи й роботи за сумісництвом** оплата праці здійснюється підприємствами, що направляли працівника у відрядження, **а видатки для відшкодування витрат на відрядження розподіляються між цими підприємствами за згодою між ними**.

ЦИТАТА. «Підприємства, установи та організації, що повністю або частково утримуються (фінансуються) за рахунок бюджетних коштів, при здійсненні відряджень застосовують Інструкцію про службові відрядження в межах України та за кордон (далі — Інструкція), затверджену наказом Міністерства фінансів України від 13 березня 1998 року № 59 <...>».

Інструкцією визначено, що на час відрядження особи, яка працює за сумісництвом, оплата праці здійснюється підприємством, що її відрядило. У разі направлення працівника у відрядження одно-

часно з основної роботи й роботи за сумісництвом оплата праці здійснюється підприємствами, що направляли працівника у відрядження, а видатки для відшкодування витрат на відрядження розподіляються між цими підприємствами за згодою між ними.

Якщо спортсменів змінного складу прирівняти до працівників, які працюють за сумісництвом, та, беручи до уваги, що спортсмени, які зараховані до змінного складу, одночасно перебувають в основному складі іншого закладу фізичної культури і спорту, відшкодування витрат **має вирішуватися на місцевому рівні при обговоренні питання щодо проведення навчально-тренувального збору із залученням учнів-спортсменів змінного складу.**

Питання їх відрядження на навчально-тренувальний збір, що проводиться іншим суб'єктом фізичної культури і спорту, **має бути узгоджено із закладами, в яких вони зараховані до основного складу, оскільки це пов'язано з оплатою праці тренера-викладача (вчителя зі спорту), який їх тренує, організацією навчально-тренувальних занять та освітнього процесу.**

Тобто спортсмени змінного складу мають бути направлені у відрядження за двома наказами — суб'єкта фізичної культури і спорту, де вони зараховані до змінного складу, та суб'єкта фізичної культури і спорту, де вони зараховані до основного складу, **з визначенням витрат на відрядження, які розподіляються між цими суб'єктами за згодою між ними при складанні кошторису витрат на навчально-тренувальний збір.**

У листі не визначено про спортсменів якого закладу фізичної культури і спорту йде мова.

Наприклад, учні-спортсмени школи вищої спортивної майстерності (далі — ШВСМ) згідно з пунктом 2 розділу IV Положення про школу вищої спортивної

майстерності (далі — Положення), затвердженого наказом Міністерства молоді та спорту України від 17 липня 2015 року № 2581 <...>, мають право на забезпечення харчуванням, проживанням під час навчально-тренувальних зборів і спортивних змагань, проїздом до місця проведення змагань, навчально-тренувальних зборів та зворотно, лікарськими засобами та виробами медичного призначення відповідно до чинного законодавства.

Тобто учні-спортсмени ШВСМ незалежно до якого складу (постійного чи змінного) вони зараховані, як учасники навчально-тренувального збору, мають право на забезпечення харчуванням, проживанням під час навчально-тренувальних зборів і спортивних змагань, проїздом до місця проведення змагань, навчально-тренувальних зборів та зворотно.

Питання організації навчально-тренувального збору належить до компетенції керівництва закладу, яке спільно з тренерами-викладачами та іншими відповідальними працівниками обговорюють питання щодо фінансового забезпечення учасників спортивного заходу».

(витяг із листа Мінмолодьспорту від 13.10.2023 № 943/33/4.1-23-ЗВГ/4.5)

Отже, спортсмени змінного складу мають бути направлені у відрядження **за двома наказами** — суб'єкта фізкультури і спорту, де вони зараховані до змінного складу, та суб'єкта фізкультури і спорту, де вони зараховані до основного складу, — **в яких слід визначити витрати на відрядження, які розподіляються між цими суб'єктами за згодою між ними при складанні кошторису витрат на навчально-тренувальний збір.**

А якщо йдеться про школи вищої спортивної майстерності, то питання щодо фінансового забезпечення учнів-спортсменів такої школи має свої особливості, на які також звернуло увагу Мінмолодьспорту в зазначеному вище листі.

Б

Держслужба

ДЕРЖСЛУЖБОВЦЯ ВІДЗНАЧЕНО ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ КМУ: ВИПЛАЧУЄМО ВИНАГОРОДУ

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Керівника державної служби органу виконавчої влади відзначено почесною грамотою КМУ. Відповідно до п. 13 постанови КМУ від 20.08.2008 № 728 нагородженим почесною грамотою виплачується винагорода. Просимо надати відповіді на такі запитання:

1. Чи виплачується держслужбовцям така винагорода, адже Законом про державну службу її прямо не передбачено?
2. Чи потрібно робити розпорядження на таку виплату за поданням відділу кадрів або ж можна просто нарахувати виплату за поданням кадрів, адже в постанові КМУ від 20.08.2008 № 728 немає припису, що винагорода виплачується за розпорядженням?
3. Як оподатковувати таку виплату?

ВИПЛАТА

Можливість Як передбачено п. 1 Положення № 728¹, Почесна грамота Кабінету Міністрів України є вищою Урядовою нагородою, якою нагороджують, зокрема, державних службовців, інших працівників державних органів за вагомих особистий внесок у забезпечення реалізації державної політики у професійній діяльності, високі досягнення, сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків.

Згідно з п. 13 Положення № 728 нагородженим почесною грамотою працівникам органів виконавчої влади та інших державних органів, умови оплати праці яких визначено актами КМУ, **виплачується одноразова винагорода в розмірі п'ять тисяч гривень**. Виплата одноразової винагороди проводиться **в межах фонду оплати праці** відповідного державного органу.

Свою чергою, ст. 50 Закону про держслужбу² визначено складові зарплати держслужбовця, і ними **не передбачено** винагороду за отримання почесної грамоти. Щодо цього НАДС у листі від 19.10.2023 № 5585/10.3-23 (див. с. 24) зазначає таке: згідно з п. 4 ч. 1 ст. 53 Закону про держслужбу за бездоганну та ефективну державну службу, за особливі заслуги до державних службовців застосовують такий **вид заохочення**, як представлення до нагородження урядовими відзнаками та відзначення урядовою нагородою (вітальний лист, подяка, **почесна грамота**). Не сперечаємося: почесну грамоту держслужбовці можуть отрима-

ти. А чи можуть ще й винагороду? З відповіді НАДС випливає, що можуть. А ми б ще додали таке: згідно з ч. 1 ст. 5 Закону про держслужбу правове регулювання державної служби здійснюється Конституцією України, цим та іншими законами України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постановами Верховної Ради України, указами Президента України, **актами Кабінету Міністрів України** та НАДС. А Положення № 728 якраз затверджене постановою КМУ.

Отже, з огляду на п. 4 ч. 1 ст. 53 та ч. 1 ст. 5 Закону про держслужбу держслужбовець в разі нагородження почесною грамотою КМУ **має право на отримання винагороди**, передбаченої п. 13 Положення № 728.

Виплата Дійсно, в Положенні № 728 не сказано, що для виплати винагороди слід видавати наказ (розпорядження) керівника. Але цей документ не визначає правил діловодства, він просто описує порядок нагородження почесною грамотою.

Тож НАДС у листі від 19.10.2023 № 5585/10.3-23 (див. с. 24), посилаючись на Типову інструкцію № 55³, зазначає: підставою для видання відповідного **наказу (розпорядження)** про виплату такої винагороди є п. 13 Положення № 728 та відповідний витяг з протоколу засідання Кабінету Міністрів України.

Оскільки одноразова винагорода виплачується в межах фонду оплати праці, то її здійснюють за **КЕКВ 2111** «Заробітна плата».

¹ Положення про Почесну грамоту Кабінету Міністрів України, затверджене постановою КМУ від 20.08.2008 № 728.

² Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 № 889-VIII.

³ Типова інструкція з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади, затверджена постановою КМУ від 17.01.2018 № 55.

⁴ Перелік видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджений постановою КМУ від 22.12.2010 № 1170.

5

Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений постановою КМУ від 08.02.1995 № 100.

6

Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений постановою КМУ від 26.09.2001 № 1266.

ОПОДАТКУВАННЯ ТА ВРАХУВАННЯ ПРИ ОБЧИСЛЕННІ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ

ЄСВ Як зазначалося вище, одноразову винагороду особам, нагородженим почесною грамотою КМУ, виплачують з фонду оплати праці (п. 13 Положення № 728). Своєю чергою, винагороди та заохочення, що їх виплачують раз на рік або які мають разовий характер, належать до фонду додаткової зарплати (п.п. 2.3.2 Інструкції зі статистики заробітної плати, затвердженої наказом Держкомстату від 13.01.2004 № 5). Водночас одноразову винагороду не віднесено до виплат, що здійснюються за кошти роботодавців, на які не нараховується ЄСВ (див. Перелік № 1170⁴). Отже, на одноразову винагороду у складі зарплати за місяць нараховують ЄСВ на загальних підставах.

ПДФО та ВЗ Одноразова винагорода з метою оподаткування прирівнюється

до зарплати та оподатковується ПДФО (18%) та військовим збором (1,5%) на загальних підставах.

Середній заробіток Далі подивимося, як виплата винагороди позначиться на обчисленні середнього заробітку.

1. Відпускні (тощо). Підпункт «б» п. 4 Порядку № 100⁵ передбачає, що одноразові виплати не включаються до розрахунку при обчисленні середньої зарплати для виплати відпускних (матдопомоги, оплати відраження, курсів підвищення кваліфікації тощо).

2. Лікарняні. Згідно з п. 3 Порядку № 1266⁶ до розрахунку середньоденної зарплати включаються виплати, на які нараховано ЄСВ, зокрема й одноразова винагорода.

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Щодо розгляду звернення

Лист від 19.10.2023 № 5585/10.3-23

НАДС в межах повноважень розглянув <...> звернення <...> та повідомляє.

Частиною третьою статті 13 Закону України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII «Про державну службу» (далі — Закон № 889-V) визначено, що НАДС забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби; видає у випадках, встановлених законом, нормативно-правові акти з питань державної служби, надає роз'яснення з питань застосування Закону № 889-УШ та інших нормативно-правових актів у сфері державної служби.

У зв'язку з цим зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 5 Закону № 889-VIII відносини, що виникають у зв'язку із вступом, проходженням та припиненням державної служби, регулюються Законом № 889-VIII, якщо інше не передбачено законом.

Пунктом 4 частини першої статті 53 Закону № 889-VIII передбачено, що за бездоганну та ефективну державну службу, за особливі заслуги до державних службовців застосовують такий вид заохочення як представлення до нагородження урядовими відзнаками та відзначення урядовою нагородою (вітальний лист, подяка, почесна грамота).

Згідно з Положенням про Почесну грамоту Кабінету Міністрів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2008 року № 728, (далі — Положення № 728) Почесна грамота Кабінету Міністрів України (далі — Почесна грамота) є вищою Урядовою нагородою, якою нагороджуються громадяни України, іноземці, особи без громадянства, трудові колективи підприємств, установ, організацій, об'єднання громадян з нагоди державних, професійних свят, пам'ятних і ювілейних дат

за сприяння у реалізації державної політики в економічній, науковій, соціально-культурній, військовій, державній, громадській та інших сферах, зокрема: державні службовці, інші працівники державних органів — за вагомий особистий внесок у забезпечення реалізації державної політики у професійній діяльності, високі досягнення, сумлінну працю, зразкове виконання службових обов'язків (пункт 1).

Подання про нагородження Почесною грамотою разом з доданими до нього документами надсилається Секретаріату Кабінету Міністрів України для опрацювання фаховим структурним підрозділом у частині дотримання вимог, визначених пунктами 3–7 Положення № 728, та оформлення в установленому порядку висновку щодо підтримання чи непідтримання подання про нагородження. Подання про нагородження Почесною грамотою разом з доданими до нього документами та висновком подаються Департаменту кадрового забезпечення Секретаріату Кабінету Міністрів України, який готує відповідні матеріали для Комісії з розгляду питань нагородження Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (далі — Комісія) (пункт 9).

Комісія готує пропозиції щодо нагородження або відмови у нагородженні Почесною грамотою, про які голова Комісії інформує на засіданні Кабінету Міністрів України для прийняття ним протокольного рішення.

Почесну грамоту підписує Прем'єр-міністр України (пункт 10).

Нагородженим Почесною грамотою працівникам органів виконавчої влади та інших державних органів, умови

оплати праці яких визначені актами Кабінету Міністрів України, виплачується одноразова винагорода в розмірі п'ять тисяч гривень.

Виплата одноразової винагороди проводиться в межах фонду оплати праці відповідного державного органу, підприємства, установи та організації (пункт 13).

Відповідно до статті 46 Закону України від 27 лютого 2014 року № 794-VII «Про Кабінет Міністрів України» організаційною формою роботи Кабінету Міністрів України є його засідання (частина перша).

Засідання Кабінету Міністрів України стенографується, його рішення оформлюється протоколом, який є офіційним документом (частина восьма).

Згідно з § 27 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 09 листопада 2011 року № 1156), протокольні рішення Кабінету Міністрів доводяться до виконавців у формі витягів з протоколу засідання протягом одного робочого дня з моменту підписання протоколу (пункт 2).

Зазначаємо, що відповідно до пунктів 80–83 Типової інструкції з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 55 (далі — Типова інструкція), накази (розпорядження) видаються як рішення з організаційно-розпорядчого чи нормативно-правового характеру. За змістом управлінської дії накази видаються з основної діяльності установи, адміністративно-господарських або кадрових питань.

Проекти наказів (розпоряджень) з кадрових питань (особового складу) (про прийняття на роботу, звільнення, надання відпустки, відрядження тощо) готує кадрова служба на підставі рішень (вказівок) керівника установи організаційно-розпорядчого чи нормативно-правового характеру, доповідних записок керівників структурних підрозділів, конкурсних документів (протоколів та рішень атестацій-

ної чи іншої комісії), заяв працівників, трудових договорів та інших документів.

Проекти наказів (розпоряджень) з кадрових питань (особового складу) візуються працівником кадрової служби, який створив документ, та його керівником, а також залежно від видів наказів посадовими особами структурного підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції, бухгалтерської служби, іншими посадовими особами, яких стосується документ.

Уповноваженою особою юридичної служби обов'язково візуються проекти наказів нормативно-правового характеру, а також накази з кадрових питань (особового складу).

Пунктом 85 Типової інструкції передбачено, що накази (розпорядження) підписуються керівником установи або державним секретарем міністерства (керівником апарату установи) з питань, що належать до його компетенції. У разі відсутності відповідного керівника накази (розпорядження) підписуються посадовою особою, яка виконує його обов'язки.

Пунктом 99 Типової інструкції визначено, що у кожному пункті наказу (розпорядження) з кадрових питань зазначається підстава для його видання.

Таким чином, державному службовцю, якого нагороджено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, виплачується одноразова винагорода відповідно до пункту 13 Положення № 728. Підставою для видання відповідного наказу (розпорядження) про виплату такої винагороди є пункт 13 Положення № 728 та відповідний витяг з протоколу засідання Кабінету Міністрів України.

Окремо повідомляємо, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади мають лише роз'яснювальний (інформаційний) характер і не встановлюють правових норм.

Голова Наталія АЛЮШИНА

Б

ЗАХВОРИВ ПЕДАГОГ: ЯК РОЗРАХУВАТИ ЛІКАРНЯНІ, ЯКЩО В РОЗРАХУНКОВОМУ ПЕРІОДІ НЕМАЄ ЗАРОБІТКУ?

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Тимчасова непрацездатність вчительки настала в листопаді 2023 року. Працівниця в розрахунковому періоді (листопад 2022 року – жовтень 2023 року) перебувала у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку. Як розрахувати середній заробіток для оплати лікарняного?

В ЧОМУ ПРОБЛЕМА?

Якщо працівниця працює в установі не перший рік, то в разі настання страхового випадку розрахунковим періодом є 12 календарних місяців, що передують місяцю початку страхового випадку. Але із розрахункового періоду потрібно виключити **дні, не відпрацьовані з поважних причин**, що їх перелічено в п. 3 Порядку № 1266¹. Серед поважних причин, наведених у цьому пункті, є **відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку**. І так може статися (як у ситуації читача), що розрахунковий період повністю зайняла поважна причина, тож у розрахунковому періоді нічого не залишається — ні виплат, ні календарних днів, з яких можна було б здійснити розрахунок середнього заробітку для оплати лікарняного. Для такого випадку в Порядку № 1266 є окрема норма.

ЦИТАТА. «Якщо у розрахунковому періоді перед настанням страхового випадку застрахована особа з поважних причин не мала заробітку <...>, середня заробітна плата визначається виходячи з тарифної ставки (посадового окладу) або її частини, встановленої на день настання страхового випадку <...>».
(п. 28 Порядку № 1266)

Згідно з п. 5 Порядку № 1266, якщо середня зарплата обчислюється відповідно до п. 28 Порядку № 1266, то середня заробітна плата за один календарний день визначається шляхом ділення тарифної ставки (посадового окладу), мінімальної заробітної плати або їх частини (в разі коли особа працює в режимі неповного робочого дня чи тижня) на середньомісячну кількість календарних днів (30,44).

Водночас не забудьте врахувати норми ч. 2 ст. 19 Закону про соцстрахування²

і абз. 3 п. 2 Порядку № 1266 — сума допомоги у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності або допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами за повний місяць має бути не більшою за 15 мінзарплат, поділених на 30,44 (в 2023 році — 3301,58 грн). А середній заробіток для розрахунку допомоги по вагітності та пологах має бути не меншим від розміру мінзарплати, поділеного на 30,44 (у 2023 році — 220,11 грн). До речі, період перебування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку **входить до страхового стажу**, тож страховий стаж працівниці за останні 12 місяців завжди буде більшим за 6 місяців.

ДО ВІДОМА. До 04.07.2015 лікарняні розраховували, орієнтуючись не на календарні, а на робочі дні. Тоді в разі відсутності заробітку у педагога розраховували не середньоденний, а середньогодинний заробіток. Тож якщо на теренах Інтернету ви знайдете такі рекомендації, то знайте, що вони **застарілі**. Зараз розрахунок лікарняних педагога в разі відсутності в розрахунковому періоді виплат слід проводити за середньоденним заробітком за 1 календарний день.

Як бачимо, для розрахунку середнього заробітку потрібно визначити посадовий оклад (тарифну ставку). Однак тут ми стикаємося із «педагогічними» **особливостями**:

- педагоги мають право на різні **підвищення окладу** (наприклад, відповідно до постанови № 22³; за педагогічні та інші звання відповідно до постанови КМУ від 28.12.2021 № 1391 тощо), а згідно з п. 34 Інструкції № 102⁴ підвищення посадових окладів утворюють **нові посадові оклади (ставки зарплати)**;

1

Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений постановою КМУ від 26.09.2001 № 1266.

2

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV.

3

Постанова КМУ «Про підвищення оплати праці педагогічних працівників» від 11.01.2018 № 22.

4

Інструкція про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затверджена наказом МОН від 15.04.1993 № 102.

- педагогам встановлюється **педагогічне навантаження**. Педнавантаження на ставку визначено п. 64 Інструкції № 102. Наприклад, якщо йдеться про вчителя, то обсяг педнавантаження на повну ставку становить 18 годин на тиждень.

ВАЖЛИВО! Перш ніж розпочати обчислення середнього заробітку педагогу, потрібно правильно визначити **посадовий оклад**, з огляду на який будуть проводитися розрахунки.

ЯКИЙ ПОСАДОВИЙ ОКЛАД БРАТИ ДО РОЗРАХУНКУ?

На яку дату? Посадовий оклад потрібно визначати **на дату настання страхового випадку**. Тобто не має значення, що працівниця могла піти у відпустку для догляду за дитиною декілька років тому, — якщо страховий випадок настав, наприклад, у листопаді 2023 року, то посадовий оклад потрібно визначити станом на відповідну дату листопада 2023 року.

ДО ВІДОМА. Працівниця, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 (6) років, також **потрібно** заносити до тарифікації, а години навчального навантаження тимчасово, на період їхньої відпустки, передавати іншим вчителям. Тож у будь-який момент ви можете дізнатися обсяг навчального навантаження такого педагога та розмір ставки, якщо виникне потреба оплачувати новий декрет.

Підвищення окладу ПФУ в листі від 01.06.2023 № 2800-030401-8/30012 (див. с. 28) зазначає, що п. 28 Порядку № 1266 **не передбачено використання посадових окладів із підвищенням**. Тож підвищення окладу **не бере участі** у розрахунку середньої зарплати в порядку, передбаченому пп. 5, 28 Порядку № 1266. Зазначимо, що такої ж думки свого часу дотримувався і ФСС (див. лист від 07.07.2020 № 1674-11-1 // «Зарплата та кадрова справа», № 14/2020, с. 8). Звичайно, цей висновок не вписується в уже усталене сприйняття підвищення окладу, яке утворює новий посадовий

оклад, але з відомством не посперечаєшся, тож потрібно діяти так, як воно радить.

ВАЖЛИВО! Якщо у педагога в розрахунковому періоді не було заробітку, то середню зарплату розраховують з огляду на **«голий» оклад (без урахування підвищення)**. Звісно, що надбавки та доплати (якщо такі встановлено працівнику) теж **не враховуються**.

Неповна зайнятість Якщо педагогу встановлено навантаження, менше від ставки, то під час розрахунку лікарняного потрібно брати посадовий оклад **пропорційно його зайнятості**. На цьому наголошує ПФУ в листах від 01.06.2023 № 2800-030401-8/30012 (див. с. 28) та від 06.09.2023 № 2800-030401-8/49933 (див. с. 29).

Педнавантаження більше за ставку Обсяг навчальної та іншої педагогічної роботи, що її може виконувати педагог за основним місцем роботи, граничними розмірами не обмежується (абз. 3 п. 63 Інструкції № 102). Тож, наприклад, вчитель може працювати з навантаженням **більше** 18 годин на тиждень. За години педроботи, виконаної понад норму, проводять додаткову оплату відповідно до отримуваної ставки зарплати в одинарному розмірі. Водночас зайнятість педагога не змінюється.

Тож педнавантаження понад ставку **не впливає** на розмір посадового окладу педагога — розраховуючи лікарняний, орієнтуємося **на посадовий оклад на ставку**.

РОЗРАХУНОК ДОПОМОГИ, ЯКЩО В РОЗРАХУНКОВОМУ ПЕРІОДІ НЕМАЄ ЗАРОБІТКУ

Розрахуємо лікарняні з огляду на наведені вище правила.

Приклад 1 (повна зайнятість). 3 20 листопада 2023 року вчителька йде у відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами на 126 к. дн. До цього вона перебувала у відпустці для догляду за дитиною до до-

сягнення нею 3 років. Вчителька має вищу кваліфікаційну категорію (14 тарифний розряд, оклад — 7001,00 грн) та педзвання «вчитель-методист» (підвищення окладу на 15%). Окрім цього, за постановою № 22 вона має право на підвищення окладу на 10%⁵. На 2023/2024 навчальний рік їй встановлено педнавантаження —

⁵ Нагадаємо, що МОН розцінює підвищення за постановою № 22 як окреме підвищення окладу, на кшталт підвищення за наявність педагогічного звання, а не як підвищення, яке формує новий оклад, від якого обчислюють усі інші підвищення окладу, доплати та надбавки. З огляду на це, а також позицію ПФУ щодо врахування підвищень окладу до розрахунку беремо тільки оклад в розмірі 7001,00 грн.

22 години на тиждень. Загальний страховий стаж працівниці — 17 років, страховий стаж за 12 місяців перед настанням страхового випадку більший за 6 місяців.

В розрахунковому періоді (листопад 2022 року – жовтень 2023 року) працівниця не мала заробітку з поважної причини (відпустки для догляду за дитиною до 3 років). Тож середню зарплату розраховуємо з огляду на встановлений їй оклад без урахування його підвищень. Зверніть увагу: хоча вчительці встановлено педнавантаження, більше за ставку, це не впливає на розмір її посадового окладу — вона працює на 1 ставку, розмір якої складає 7001,00 грн.

1. Середньоденна зарплата: $7001,00 \text{ грн} \text{ оклад} : 30,44 = 229,99 \text{ грн/к. дн.}$

Фактична середньоденна зарплата не перевищує максимальної середньоденної зарплати (в 2023 році — 3301,58 грн) та не нижча від мінімальної середньоденної зарплати (у 2023 році — 220,11 грн). У зв'язку з цим далі розрахунок здійснюємо з огляду на її розмір. Оскільки йдеться про допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами, то незалежно від страхового стажу денна виплата дорівнює 100% середньоденної зарплати (229,99 грн).

2. Допомога по вагітності та пологах: $229,99 \text{ грн} \times 126 \text{ к. дн.} = 28978,74 \text{ грн.}$

Приклад 2 (неповна зайнятість). 3 14 по 19 листопада 2023 року вчителька хворіє. Вона стала до роботи з 07.11.2023 після перебування у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею 3 років. Вчителька має другу кваліфікаційну категорію (12 тарифний розряд, оклад —

6133,00 грн). Відповідно до постанови № 22 вона має право на підвищення окладу на 10%. На 2023/2024 навчальний рік їй встановлено педнавантаження — 9 годин на тиждень (норма на ставку — 18 годин на тиждень). Загальний страховий стаж працівниці — 6 років, страховий стаж за 12 місяців перед настанням страхового випадку більший за 6 місяців.

У розрахунковому періоді (листопад 2022 року – жовтень 2023 року) працівниця не мала заробітку з поважної причини (відпустки для догляду за дитиною до 3 років). Тож середню зарплату розраховуємо з огляду на встановлений їй оклад без урахування його підвищень. Оскільки вчительці встановлено педнавантаження, менше від ставки, то до розрахунку слід брати оклад пропорційно зайнятості.

1. Зайнятість працівниці: $9 \text{ год} : 18 \text{ год} = 0,5 \text{ ставки.}$

2. Оклад пропорційно зайнятості: $6133,00 \text{ грн} \times 0,5 \text{ ставки} = 3066,50 \text{ грн.}$

3. Середньоденна зарплата: $3066,50 \text{ грн} \text{ оклад} : 30,44 = 100,74 \text{ грн/к. дн.}$

Фактична середньоденна зарплата не перевищує максимальної середньоденної зарплати (у 2023 році — 3301,58 грн). У зв'язку з цим далі розрахунок здійснюємо з огляду на її розмір. Оскільки страховий стаж працівниці становить 6 років, денна виплата дорівнює 70% середньоденної зарплати — **70,52 грн** ($100,74 \text{ грн} \times 70\%$).

4. Оплата перших п'яти днів хвороби: $70,52 \text{ грн} \times 5 \text{ к. дн.} = 352,60 \text{ грн.}$

5. Допомога по тимчасовій непрацездатності: $70,52 \text{ грн} \times 1 \text{ к. дн.} = 70,52 \text{ грн.}$

ДОКУМЕНТИ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Щодо розрахунку лікарняних

Лист від 01.06.2023 № 2800-030401-8/30012 (витяг)

Розглянувши в межах компетенції <...> запит <...> про застосування пункту 28 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 № 1266 (далі — Порядок), Пенсійний фонд України повідомляє.

<...>

Згідно із частиною першою статті 3 Закону України від 23.09.99 № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон) соціальне страхуван-

ня здійснюється за принципами законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування.

Частиною другою статті 25 Закону передбачено, що порядок обчислення середньої заробітної плати для надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах визначається Кабінетом Міністрів України.

Пунктом 28 Порядку визначено, якщо у розрахунковому періоді перед настанням страхового випадку застрахована особа з поважних причин не мала заробітку або страховий випадок настав у перший день роботи (для розрахунку допомоги по тимчасовій непрацездатності, в тому числі вна-

слідок захворювання або травми, що пов'язані з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням), середня заробітна плата визначається виходячи з тарифної ставки (посадового окладу) або її частини, встановленої на день настання страхового випадку. Якщо тарифна ставка (посадовий оклад) не встановлюється, розрахунок проводиться виходячи з розміру мінімальної заробітної плати (або її частини), встановленого законом на день настання страхового випадку.

Також пунктом 5 Порядку визначено, що у разі коли середня заробітна плата обчислюється відповідно до пункту 28 цього Порядку, середньоденна заробітна плата за один календарний день визначається шляхом ділення тарифної ставки (посадового окладу), мінімальної заробітної плати або їх частини (у разі, коли особа працює у режимі неповного робочого дня чи тижня), на середньомісячну кількість календарних днів (30,44).

Пунктом 4 розділу I Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти України від 15.04.93 № 102, встановлено, що визначення ставок (окладів) працівників за розрядами

тарифної сітки провадиться з урахуванням їхніх кваліфікаційних вимог.

Посадові оклади встановлюються керівниками на основі діючих кваліфікаційних вимог і тарифних розрядів працівників відповідної кваліфікації з наступною атестацією або тарифікацією згідно з чинним законодавством.

Ставки заробітної плати й посадові оклади педагогічних працівників встановлюються керівниками закладів та установ освіти при тарифікації за наслідками атестації.

Слід зауважити, що пунктом 28 Порядку не передбачено використання тарифних ставок (посадових окладів) з підвищенням.

Отже, при застосуванні норм пункту 28 Порядку у зазначеному <...> випадку необхідно застосовувати тарифну ставку (посадовий оклад), встановлену на підставі діючих кваліфікаційних вимог і тарифних розрядів згідно тарифікації, і у випадку, коли особа працює у режимі неповного робочого дня чи тижня, застосовується частина тарифної ставки (посадового окладу). <...>

Начальник управління страхових виплат та соціальних послуг Світлана ЗАРУБІНА

ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Щодо розрахунку лікарняних

Лист від 06.09.2023 № 2800-030401-8/49933

Розглянувши в межах компетенції <...> запит <...> про застосування пункту 28 Порядку обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.09.2001 № 1266 (далі — Порядок), Пенсійний фонд України повідомляє.

<...>

Згідно із частиною першою статті 3 Закону України від 23.09.1999 № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі — Закон) соціальне страхування здійснюється за принципами законодавчого визначення умов і порядку здійснення соціального страхування.

Частиною першою статті 15 Закону визначено, що допомога по тимчасовій непрацездатності надається застрахованій особі у формі страхових виплат, які повністю або частково компенсують втрату заробітної плати (доходу), у разі настання тимчасової непрацездатності внаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві.

Частиною другою статті 25 Закону передбачено, що порядок обчислення середньої заробітної плати для надання допомоги по тимчасовій непрацездатності, по вагітності та пологах визначається Кабінетом Міністрів України.

Пунктом 28 Порядку визначено, якщо у розрахунковому періоді перед настанням страхового випадку застрахована особа з поважних причин не мала заробітку або страховий випадок настав у перший день роботи (для розрахунку допо-

моги по тимчасовій непрацездатності, в тому числі внаслідок захворювання або травми, що пов'язані з нещасним випадком на виробництві та професійним захворюванням), середня заробітна плата визначається виходячи з тарифної ставки (посадового окладу) або її частини, встановленої на день настання страхового випадку. Якщо тарифна ставка (посадовий оклад) не встановлюється, розрахунок проводиться виходячи з розміру мінімальної заробітної плати (або її частини), встановленого законом на день настання страхового випадку.

Також пунктом 5 Порядку визначено, що у разі коли середня заробітна плата обчислюється відповідно до пункту 28 цього Порядку, середньоденна заробітна плата за один календарний день визначається шляхом ділення тарифної ставки (посадового окладу), мінімальної заробітної плати або їх частини (у разі, коли особа працює у режимі неповного робочого дня чи тижня), на середньомісячну кількість календарних днів (30,44).

З урахуванням вищевикладеного, враховуючи, що допомога по тимчасовій непрацездатності надається застрахованій особі у формі компенсації втрати заробітної плати, у випадку коли для педагогічного працівника передбачено не повне педагогічне навантаження, обчислення середньої заробітної плати здійснюється відповідно до пункту 28 Порядку із частини тарифної ставки з урахуванням запланованого педагогічного навантаження, у зазначеному <...> випадку із 0,5 тарифної ставки. <...>

Начальник управління страхових виплат та соціальних послуг Світлана ЗАРУБІНА **Б**

ДОПОМОГА НА ПРИДБАННЯ ОДЯГУ СИРОТИ: В ЯКОМУ РОЗМІРІ ВИПЛАЧУВАТИ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Чи застосовується станом на сьогодні наказ МОН від 17.11.2003 № 763? Якщо так, то чи отримують допомогу на придбання предметів гардероба та текстильної білизни в розмірі, не меншому від 35 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, передбачену цим наказом, учні, студенти з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають (навчаються) у навчальних закладах усіх типів і знаходяться на повному державному утриманні, яким вже виповнилося 18 років? Чи виплачується ця допомога раз на рік? Чи треба вимагати від особи підтвердження, що кошти вона використала саме на придбання предметів гардероба та текстильної білизни?

Право Наказом МОН від 17.11.2003 № 763 (далі — наказ № 763) затверджено *Норми матеріального та нормативи фінансового забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також вихованців шкіл-інтернатів.*

ВАЖЛИВО. Цей наказ є чинним, що підтвердило Мінсоцполітики в листі від 01.11.2022 № 35/0/220-22 (див. с. 31).

Підпунктом 2.2 наказу № 763 затверджено нормативи фінансового забезпечення для первісного придбання предметів гардероба та текстильної білизни в розмірі 35 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі — нмдг) для вихованців, учнів, студентів з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають (навчаються) в закладах освіти усіх типів і знаходяться на повному державному утриманні.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Діти, які знаходяться під опікою або піклуванням, на повне державне утримання не зараховуються. Отже, на таку виплату вони не мають права.

У ст. 8 Закону № 2342¹ визначено, що право на повне державне забезпечення в закладах освіти мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до 18 років та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в разі продовження навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

Держава здійснює повне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Отже:

- як діти-сироти (тобто ті, яким не виповнилося 18 років),
- так і особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (тобто ті, кому виповнилося 18 років), в разі продовження навчання до 23 років або до закінчення відповідних закладів освіти мають право на повне державне забезпечення, у тому числі на отримання допомоги на придбання предметів гардероба та текстильної білизни.

Розмір Згідно з п.п. 2.2 наказу № 763 учням, студентам з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають (навчаються) у закладах освіти усіх типів і перебувають на повному державному утриманні, при вступі на навчання виплачують на одяг і взуття не менше 35 нмдг, тобто не менше 595,00 грн (35 нмдг × 17 грн);

Згідно з п.п. 3.1 наказу № 763 фінансові витрати на щорічне поповнення предметів гардероба та текстильної білизни не мають перевищувати 65 % від попереднього нормативу, тобто 386,75 грн (595,00 грн × 65 %).

ДО ВІДОМА. Абзацом 1 п.п. 1 п. 13 постанови КМУ від 05.04.1994 № 226 встановлено, що дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, особам з їх числа, а також учням та студентам, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків і перебува-

¹ Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 13.01.2005 № 2342-IV.

ли на повному державному утриманні в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти, при вступі на навчання до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти видається безоплатно, за кошти тих закладів, які вони закінчили, комплект нового одягу і взуття на суму **не менш як 12 нмдг.**

.....
Як бачимо, ця виплата передбачена не при вступі, а при продовженні навчання. Наприклад, забезпечення в розмірі 12 нмдг

(12 × 17,00 грн = 204,00 грн), виплата якого передбачена абз. 1 п.п. 1 п. 13 постанови КМУ від 05.04.1994 № 226, необхідно виплачувати, якщо учень закладу професійно-технічної освіти продовжить навчання, наприклад, у коледжі, та надасть підтвердні документи.

Підтвердження Наказом № 43 не передбачено підтвердження використаних коштів на придбання предметів гардероба та текстильної білизни. Це підкреслило Мінсоцполітики в листі від 01.11.2022 № 35/0/220-22 (див. нижче). Отже, законодавство **не зобов'язує сиріт звітувати перед закладом про придбання одягу.**

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Щодо виплат закладом освіти сиротам на придбання предметів гардероба та текстильної білизни

Лист від 01.11.2022 № 35/0/220-22 (витяг)

<...> Статтею 243 Сімейного кодексу України визначено, що опіка та піклування встановлюється над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування. Опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, а піклування — над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Відповідно до Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» держава здійснює повне забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб із їх числа.

Право на повне державне забезпечення в навчальних закладах мають діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, віком до вісімнадцяти років та особи з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, при продовженні навчання до 23 років або до закінчення відповідних навчальних закладів.

Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, крім повного державного забезпечення, виплачується соціальна стипендія в порядку та розмірі, встановлених Кабінетом Міністрів України, а також виплачується 100 відсотків заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики.

Особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, до завершення навчання виплачується щорічна допомога для придбання навчальної літератури в розмірі трьох соціальних стипендій. Виплата зазначеної допомоги здійснюється протягом 30 днів після початку навчального року за рахунок коштів, що передбачаються для навчальних закладів у відповідних бюджетах.

При наданні особам із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які навчаються, акаде-

мічної відпустки за медичним висновком за ними зберігається на весь період академічної відпустки повне державне забезпечення та виплачується стипендія.

Дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, особам із їх числа, які навчаються, крім повного державного забезпечення, виплачується соціальна стипендія, а курсантам військових навчальних закладів, навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту, дорожнього господарства, туризму та інфраструктури, Державної кримінально-виконавчої служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, ліцеїстам військових ліцеїв, ліцеїв цивільного захисту та ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою з числа зазначених осіб — посадовий оклад у розмірі не менше 150 відсотків розміру прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку, а після досягнення такими дітьми 18 років — у розмірі не меншому 150 відсотків розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, а також виплачується 100 відсотків заробітної плати, яка нарахована в період виробничого навчання та виробничої практики.

Соціальна стипендія та посадовий оклад виплачуються також учням, студентам (курсантам), які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли / оголошені померлими, загинули або пропали безвісти).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України

від 28.12.2016 № 1045 <...> затверджено Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти (далі — Порядок).

Пунктом 4 Порядку визначено, що право на соціальні стипендії мають студенти (курсанти), які навчаються за державним замовленням у закладах фахової передвищої освіти державної форми власності за денною або дуальною формою здобуття освіти, у закладах вищої освіти державної форми власності за денною формою здобуття освіти та їх структурних чи відокремлених структурних підрозділах, що не мають статусу юридичної особи (далі — заклади освіти), та не перебувають в академічній відпустці, зокрема, із числа:

1) дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа у разі продовження навчання до 23 років або до закінчення закладів освіти відповідно до статті 54 Закону України «Про фахову передвищу освіту», статті 62 Закону України «Про вищу освіту» та статті 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»;

1¹) осіб, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли / оголошені померлими, загинули або пропали безвісти), відповідно до статті 8 Закону України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

Також відповідно до Порядку призначення і виплати соціальних стипендій Верховної Ради України для здобувачів фахової передвищої та вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15.07.2022 № 796, право на отримання соціальних стипендій Верховної Ради України мають студенти (курсанти) закладів фахової передвищої та вищої освіти, які навчаються за державним замовленням за денною формою здобуття освіти, з числа:

дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа;

осіб, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли / оголошені померлими, загинули або пропали безвісти);

студентів (курсантів) із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».

<...>

Разом з тим відповідно до чинного законодавства України передбачено виплати державної соціальної допомоги:

на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які влаштовані в прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу;

грошове забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, здійснення видатків на сплату за них єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

допомога на дітей, які перебувають під опікою, піклуванням.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 № 552 <...>:

розмір державної соціальної допомоги становить 2,5 прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку, для дітей з інвалідністю — 3,5 прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку. Для осіб з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років, які навчаються у закладах загальної середньої освіти, за денною формою навчання у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, до закінчення відповідних закладів освіти розмір державної соціальної допомоги становить 2,5 прожиткового мінімуму для працездатної особи, для осіб з інвалідністю — 3,5 прожиткового мінімуму для працездатної особи.

Розмір грошового забезпечення встановлюється на рівні одного прожиткового мінімуму для працездатної особи на кожну дитину-вихованця та кожну прийомну дитину і не залежить від пенсії, аліментів, стипендії чи державної допомоги на кожну дитину-вихованця та на кожну прийомну дитину.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, надається у розмірі, що становить 2,5 розміру прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, на дітей з інвалідністю, над якими встановлено опіку чи піклування, — 3,5 розміру прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, призначається особам, визначеним в установленому законом порядку опікунами чи піклувальниками дітей, які внаслідок смерті батьків, позбавлення їх батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування та відповідно до законодавства набули статусу дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування. Така допомога вважається власністю дитини.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, не призначається у разі перебування дитини на повному державному утриманні.

Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування і є вихованцями дитячих навчальних закладів, що фінансуються не за рахунок бюджетних коштів, призначається на загальних підставах.

Щодо питання чинності наказу Міністерства освіти і науки України від 17.11.2003 № 763 «Про затвердження норм матеріального та нормативів фінансового забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також вихованців шкіл-інтернатів» (далі — Наказ) інформуємо.

На сьогодні Наказ є чинним, відповідно до якого фінансові витрати на щорічне поповнення предметів гардероба та текстильної білизни не повинні перевищувати 65 відсотків від нормативів, передбачених у пункті 2 цього Наказу.

Цим Наказом не передбачено підтвердження використаних коштів на придбання предметів гардеробу та текстильної білизни дитиною-сиротою, дитиною, позбавленою батьківського піклування.

*Генеральний директор Директорату
Руслан КОЛБАСА*